

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES
[*ELEANOR SHARPSTON*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 19. decembrī¹

Lieta C-831/18 P

**Eiropas Komisija
pret**

RQ

Apelācija – 7. protokola par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā 11. panta a) punkts un 17. pants – ES civildienests – Ierēdņi – Regulas Nr. 31 (EEK), 11 (EAEK) 90. panta 2. punkts – OLAF ģenerāldirektors – Komisijas lēmums atcelt ierēdņa imunitāti – Hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunkts – Tiesības tikt uzklausītam

1. Šī apelācija, ar kuru Eiropas Komisija apstrīd Vispārējās tiesas lēmumu lietā RQ/Komisija², raisa vairākus svarīgus jautājumus par ES iestāžu ierēdņa pamattiesībām tikt uzklausītam savai aizstāvībai. Pirmkārt, vai lēmums atcelt ES ierēdņa imunitāti pret kriminālvajāšanu valsts kriminālprocesā ir “darbība, kas viņu ietekmē nelabvēlīgi” Civildienesta noteikumu izpratnē³? Otrkārt, kādi aspekti būtu jāņem vērā, novērtējot, vai ierēdņa imunitāte būtu jāatceļ saskaņā ar 7. protokolu par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā (turpmāk tekstā – “7. protokols”)? Treškārt, kā tiesības tikt uzklausītam būtu jāinterpretē saistībā ar tiesībām uz labu pārvaldību, kas nostiprinātas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 41. panta 2. punktā?

Tiesību akti

Harta

2. Ar Hartas 41. panta 1. punktu ikvienai personai ir nodrošinātas tiesības uz objektīvu, godīgu un pieņemamā termiņā veiktu jautājumu izskatīšanu Savienības iestādēs. Hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir paredzētas tiesības uz labu pārvaldību, kas ietver “ikvienas personas tiesības tikt uzklausītai, pirms tiek veikts kāds individuāls pasākums, kas to varētu nelabvēlīgi ietekmēt”.

3. Hartas 51. panta 1. punktā ir noteikts, ka Hartas noteikumi tostarp attiecas uz ES iestādēm, ievērojot subsidiaritātes principu, un uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno ES tiesību aktus. Tādēļ tām ir jāievēro Hartā noteiktās tiesības un principi, kā arī jāveicina to piemērošana saskaņā ar savām atbilstīgajām pilnvarām.

¹ Oriģinālvaloda – angļu.

² Spriedums, 2018. gada 24. oktobris, T-29/17, EU:T:2018:717 (turpmāk tekstā – “pārsūdzētais spriedums”).

³ Regula Nr. 31 (EEK), 11 (EAEK), ar kuru nosaka Eiropas Ekonomikas kopienas un Eiropas Atomenerģijas kopienas Civildienesta noteikumus un pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību (OV 1962 (I), 135. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 16. aprīļa Regulu (ES) Nr. 423/2014 (OV 2014, L 129, 12. lpp.) (turpmāk tekstā – “Civildienesta noteikumi”).

4. Atbilstīgi 52. panta 1. punktam tādu tiesību kā, piemēram, tiesību uz labu pārvaldību, izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, un tajos jārespektē šo tiesību būtība. Ievērojot proporcionalitātes principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.

7. protokols par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā

5. Noteikumi attiecībā uz Eiropas Savienības ierēdņiem (un pārējiem darbiniekiem) ir noteikti 7. protokola V nodaļā. Minētās nodaļas 11. panta a) punktā paredzēts, ka ES ierēdņiem ir imunitāte pret tiesvedību saistībā ar darbībām, ko viņi veikuši, pildot amata pienākumus.

6. Šī protokola 17. pantā (kas ir ietverts VII nodaļā “Vispārīgi noteikumi”) ir noteikts, ka privilēģijas, imunitāti un atvieglojumus tostarp Savienības ierēdņiem piešķir vienīgi Savienības interesēs. Saskaņā ar 17. panta otro daļu jebkurai ES iestādei ir jāatņem piešķirtā imunitāte, ja šī iestāde uzskata, ka šādas imunitātes atņemšana nav pretrunā Savienības interesēm.

7. Šī paša protokola 18. pantā ir noteikts, ka ES iestādēm, piemērojot 7. protokolu, ir jāsadarbojas ar dalībvalstu atbildīgajām iestādēm.

Civildienesta noteikumi

8. Civildienesta noteikumu 23. pantā ir paredzēts, ka privilēģijas un imunitāte ierēdņiem tiek piešķirtas vienīgi Savienības interesēs. Saskaņā ar 7. protokolu ierēdņi nav atbrīvoti no savu personisko pienākumu izpildes vai no spēkā esošo tiesību aktu un policijas priekšrakstu ievērošanas. Ja saistībā ar privilēģijām vai imunitātēm rodas domstarpības, attiecīgajam ierēdnim nekavējoties par to jāinformē iecelējinstiūcija.

9. Šo noteikumu 24. pantā ir noteikts, ka Eiropas Savienībai ir jāsniedz palīdzība ierēdņiem, jo īpaši tiesvedībā pret jebkuru personu, kurai šī persona ir pakļauta sava amata vai pienākumu dēļ.

10. Šo pašu noteikumu 90. panta 2. punkts ir iekļauts VII sadaļā (“Apelācijas”), un tajā ir paredzēts, ka ierēdnis var iesniegt sūdzību par rīcību, kas viņu ietekmē nelabvēlīgi.

11. Saskaņā ar Civildienesta noteikumu 91. panta 1. punktu Tiesas jurisdikcijā ir visi strīdi starp ierēdņi un Eiropas Savienību par tādas darbības likumību, kura nelabvēlīgi ietekmē šo ierēdņi šo noteikumu 90. panta 2. punkta nozīmē.

Regula (ES, Euratom) Nr. 883/2013

12. Regula (ES, Euratom) Nr. 883/2013 par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF)⁴, paredz noteikumus izmeklēšanas veikšanai, lai aizsargātu Eiropas Savienības finanšu intereses⁵. Cīņā pret krāpšanu, korupciju un citām nelikumīgām darbībām, kas ietekmē ES finanšu intereses, OLAF, veicot izmeklēšanas funkcijas, ir pilnībā neatkarīgs no Komisijas⁶. Saskaņā ar 17. panta 1. punktu Komisija ieceļ OLAF ģenerāldirektoru. Saskaņā ar 17. panta 3. punktu

4 Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. septembra Regula (ES, Euratom) Nr. 883/2013 par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 un Padomes Regulu (Euratom) Nr. 1074/1999 (OV 2013, L 248, 1. lpp.).

5 1.–4. apsvērums.

6 Regulas 1. pants, skat. arī 3. apsvērumu.

ģenerāldirektoram ir jāveic izmeklēšanas un ziņošanas pienākumi pilnīgi neatkarīgi tostarp no jebkuras valdības vai iestādes. Ja ģenerāldirektors uzskata, ka Komisija ir veikusi pasākumu, kas liek apšaubīt viņa neatkarību, viņam nekavējoties jāinformē Uzraudzības komiteja un jāizlemj, vai celt prasību pret Komisiju Tiesā⁷.

Faktiskie apstākļi

13. Faktiskie apstākļi ir īsumā izklāstīti pārsūdzētā sprieduma 1.–6. punktā.

14. Fakti izriet no tiem pašiem apstākļiem, kas izraisīja to dēvēto “Dalligate” skandālu⁸. *Swedish Match* (tabakas izstrādājuma, kas pazīstams kā “snus” ražotājs) 2012. gada maijā iesniedza sūdzību Eiropas Komisijai. *Swedish Match* izvirzīja nopietnu apsūdzību par kukuļošanas mēģinājumu, kurā iesaistīts Maltas uzņēmējs *Silvio Zammit*, kurš, pēc uzņēmuma domām, bija telefoniski sarunājies ar *European Smokeless Tobacco Council* [Eiropas Bezdūmu tabakas padome] (turpmāk tekstā – “ESTOC”) ģenerālsekretāri. *Swedish Match* apgalvoja, ka šīs telefonsarunas laikā *S. Zammit* lūdza samaksāt “ievērojamu naudas summu” apmaiņā par tikšanās organizēšanu ar *J. Dalli*, Komisijas locekli, kurš atbild par veselības un patērētāju tiesību aizsardzības jautājumiem (un kuru viņš personīgi pazina), tādējādi izmantojot savu ietekmi uz komisāru, lai, iespējams, ietekmētu ierosinātos tiesību aktus tabakas rūpniecības labā.

15. Saistībā ar minēto sūdzību *OLAF* 2012. gada 25. maijā sāka administratīvo izmeklēšanu OF/2012/0617. *OLAF* nolēma turpināt izmeklēšanu, lūdzot *ESTOC* ģenerālsekretāri veikt citu telefona sarunu ar *S. Zammit*, lai ievāktu papildu pierādījumus ziņojumam par kukuļošanas mēģinājumu. *ESTOC* ģenerālsekretāre apstiprināja savu vēlmi saistībā ar šo izmeklēšanas stratēģiju sadarboties ar *OLAF*.

16. *ESTOC* ģenerālsekretāre 2012. gada 3. jūlijā telefoniski sazinājās ar *S. Zammit* no *OLAF* telpām, un starp viņiem notika otrā saruna. Šis telefona zvans tika veikts ar *OLAF* ģenerāldirektora RQ piekrišanu un viņa klātbūtnē. *OLAF* arī ierakstīja šo sarunu.

17. *OLAF* 2012. gada 15. oktobrī pieņēma galīgo ziņojumu par izmeklēšanu. Šajā ziņojumā tas atsaucās uz *ESTOC* ģenerālsekretāres un *S. Zammit* 2012. gada 3. jūlija telefonsarunu.

18. 2012. gada 13. decembrī *J. Dalli* iesniedza krimināllietas sūdzību kopā ar pieteikumu par pievienošanu jebkurai turpmākai tiesvedībai kā pusei, kas Beļģijas tiesās pieprasa civiltiesiskus zaudējumus. *J. Dalli* savā sūdzībā izvirzīja jautājumu par to, ka *OLAF*, iespējams, nelikumīgi ierakstījis *S. Zammit* 2012. gada 3. jūlija telefonsarunu.

19. Beļģijas iestādes 2013. gada 19. martā lūdza Komisiju nodrošināt piekļuvi dokumentiem, kas saistīti ar izmeklējamajām darbībām, un atbrīvot ierēdņus, kuri piedalījās *OLAF* izmeklēšanā, no pienākuma ievērot konfidencialitāti. 2013. gada 21. novembrī RQ kā *OLAF* ģenerāldirektors piekrita atbrīvot izmeklēšanas grupas locekļus un tās vadītāju no šā pienākuma.

⁷ Uzraudzības komitejas uzdevums ir regulāri uzraudzīt *OLAF* izmeklēšanas pienākumu izpildi, lai stiprinātu tā neatkarību, pienācīgi veicot darbību saskaņā ar Regulu Nr. 883/2013 (15. pants).

⁸ *John Dalli* tika iecelts par Komisijas locekli no Maltas laikposmā no 2010. gada 10. februāra līdz 2014. gada 31. oktobrim. Viņš darbojās Komisijā, kad tās priekšsēdētājs bija Žozē Manuels Durao Barrozu [*José Manuel Durão Barroso*] (turpmāk tekstā – “priekšsēdētājs Ž. Barrozu”). *J. Dalli* kungs 2012. gada 24. decembrī cēla prasību Vispārējā tiesā (lūdzot atcelt mutisku lēmumu, kuru priekšsēdētājs Ž. Barrozu esot pieņēmis 2012. gada 16. oktobrī un ar kuru tika izbeigtas *J. Dalli* Komisijas locekļa amata pilnvaras). Šis tiesvedības rezultātā tika pieņemts 2015. gada 12. maija spriedums lietā *Dalli*/Komisija, T-562/12, EU:T:2015:270). Apstākļi, kas saistīti ar iespējamo kukuļošanu saistībā ar Komisijas priekšlikumu reglamentēt tabakas rūpniecību, izrietēja no tiem pašiem avotiem, kuru dēļ tika veikta izmeklēšana, kas savukārt izraisīja šo tiesvedību.

20. Beļģijas iestādes attiecīgi ar 2014. gada 21. novembra un 2015. gada 6. februāra vēstulēm lūdza Komisiju atcelt iesaistīto *OLAF* darbinieku (ieskaitot RQ) imunitāti, jo tās centās noskaidrot, vai tiešām *S. Zammit* 2012. gada 3. jūlija telefona saruna ir ierakstīta nelikumīgi. Beļģijas iestādes šajā ziņā vēlējās noprotināt *OLAF* darbiniekus kā atbildētājus.

21. Ar 2014. gada 19. decembra un 2015. gada 3. marta vēstulēm Komisija pieprasīja sīkāku informāciju par šo lūgumu, lai tā varētu pieņemt lēmumu, būdama pilnībā informēta.

22. Kad Beļģijas prokuratūra pārņēma lietu, lūgums atcelt imunitāti attiecās tikai uz RQ. Prokuratūra 2015. gada 23. jūnija vēstulē (turpmāk tekstā – “2015. gada 23. jūnija vēstule”) izklāstīja dažus faktus, kas, pēc tās domām, liecināja par to, ka telefonsaruna ir tikusi ierakstīta nelikumīgi.

23. Komisija 2016. gada 2. martā pieņēma Lēmumu C(2016) 1449 *final* par pieteikumu atcelt prasītāja imunitāti pret tiesvedību (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”). Ar šo lēmumu Komisija daļēji atcēla RQ imunitāti pret tiesvedību saskaņā ar 7. protokola 17. panta otro daļu⁹. Atceļšana attiecās tikai uz apgalvojumiem par faktiem, kas saistīti ar telefona sarunu uzraudzību, kā minēts 2015. gada 23. jūnija vēstulē. Komisija noraidīja Beļģijas iestāžu lūgumu atcelt RQ imunitāti attiecībā uz pārējiem apgalvojumiem.

24. 2016. gada martā un aprīlī Komisija sniedza publiskus paziņojumus, vēlreiz apstiprinot, ka tā joprojām uzticas RQ un ka uz viņu joprojām attiecas nevainīguma prezumpcija. Komisija arī apgalvoja, ka apstrīdētais lēmums neietekmēja ne *OLAF* darbību, ne RQ kā tā ģenerāldirektora pilnvaras. Komisija 2016. gada 1. aprīlī apmierināja RQ lūgumu atlīdzināt viņa juridiskos izdevumus saskaņā ar Civildienesta noteikumu 24. pantu.

25. Beļģijas prokuratūra ar 2016. gada 12. aprīļa vēstuli lūdza Komisiju atbrīvot RQ no pienākuma ievērot konfidencialitāti, lai attiecīgajām valsts iestādēm ļautu viņu noprotināt un uzklaut kā atbildētāju attiecīgās valsts tiesvedības kontekstā. Komisija ar 2016. gada 28. aprīļa vēstuli apmierināja šo prasību.

26. RQ 2016. gada 10. jūnijā iesniedza sūdzību par apstrīdēto lēmumu atbilstoši Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punktam. Komisijas iecelēj institūcija šo sūdzību 2016. gada 5. oktobrī noraidīja ar Lēmumu *Ares*(2016) 5814495.

Apstrīdētais lēmums

27. Apstrīdētā lēmuma 1.–8. apsvērumā ir reģistrēti faktiskie apstākļi Beļģijas iestāžu lūgumā atcelt RQ imunitāti¹⁰.

28. Tālāk tekstā es apkopāju pamatojumu, uz kuru Komisija atsaucās, pieņemot apstrīdēto lēmumu.

- Saskaņā ar 7. protokola 17. pantu bija jānodrošina, ka imunitātes atceļšana nekaitēs Eiropas Savienības interesēm, it īpaši ES iestāžu, biroju, struktūru un aģentūru neatkarībai un pienācīgai darbībai. No Tiesas judikatūras izriet, ka tas ir vienīgais būtiskais kritērijs, kas ļauj atteikt imunitātes atceļšanu. Pretējā gadījumā imunitāte būtu jāatceļ sistemātiski, jo 7. protokolā ES iestādēm nav ļauts veikt kontroli attiecībā uz pieprasījuma pamatā esošās tiesvedības valsts tiesā pamatotību un taisnīgo raksturu¹¹.

⁹ Skat. iepriekš 6. punktu.

¹⁰ Skat. iepriekš 13.–24. punktu.

¹¹ 9. apsvēruma.

- Pieņemot lēmumu, bija lietderīgi ņemt vērā ļoti specifisko tiesisko regulējumu, kas reglamentē *OLAF* izmeklēšanu saskaņā ar Regulu Nr. 883/2013. ES likumdevējs *OLAF* piešķīra pilnvaras veikt izmeklēšanu, un *OLAF* (kaut arī tas ir saistīts ar Komisiju) darbojas pilnīgi neatkarīgi no Komisijas. Šis īpašais tiesiskais regulējums liek Komisijai pārlicināties, ka, apmierinot pieprasījumu atcelt imunitāti, netiek ietekmēta *OLAF* kā ES biroja krāpšanas apkarošanai neatkarība un pienācīga darbība¹².
- *OLAF* ģenerāldirektora imunitāti var atcelt tikai tad, ja Komisiju pietiekami skaidri un precīzi informē par iemesliem, kāpēc Beļģijas iestādes uzskatīja, ka pret viņu vērstie apgalvojumi attiecīgā gadījumā varētu pamatot viņa kā atbildētāja uzklaušīšanu kriminālprocesā. Ja tas tā nebūtu, jebkura persona, kuru skar *OLAF* izmeklēšana, izsakot acīmredzami nepamatotus apgalvojumus attiecībā uz tā ģenerāldirektoru, varētu panākt, ka šīs iestādes darbība tiek paralizēta, bet tas būtu pretrunā Eiropas Savienības interesēm¹³.
- Šajā lietā saistībā ar apgalvojumiem par telefonsarunu nelikumīgu noklausīšanos Komisija uzskatīja, ka pēc 2015. gada 23. jūnija vēstules tai bijušas ļoti skaidras un precīzas norādes, kuras liecināja par to, ka Beļģijas iestādes, katrā ziņā nerikojoties patvaļīgi vai ļaunprātīgi, varēja pamatoti uzskatīt, ka apgalvojumi, kuri izteikti attiecībā uz RQ, pamato izmeklēšanas veikšanu saistībā ar viņu. Šādā situācijā atteikums atcelt RQ imunitāti būtu pretrunā lojālas sadarbības ar valsts iestādēm principam. Tādējādi Komisijai esot jāapmierina pieprasījums atcelt imunitāti attiecībā uz šiem apgalvojumiem¹⁴.
- Lai gan uz RQ joprojām attiecās nevainīguma prezumpcija, lēmums atcelt viņa imunitāti nekādā gadījumā nebija spriedums par to, vai pret viņu izvirzītie apgalvojumi ir pamatoti un vai valsts tiesvedība ir taisnīga¹⁵.
- Visbeidzot, RQ bija tiesības pieprasīt no Komisijas juridisko palīdzību, pamatojoties uz Civildienesta noteikumu 24. panta pirmo daļu, attiecībā uz advokātu un juristu izmaksām gadījumā, ja Beļģijas iestāžu pret viņu vērstās izmeklēšanas rezultātā būtu jāturpina tiesvedība, kas viņam radītu izmaksas¹⁶.

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

29. RQ 2017. gada 17. janvārī Vispārējā tiesā cēla prasību par apstrīdētā lēmuma atcelšanu¹⁷. Prasības pamatojumam RQ izvirzīja piecus pamatus. Viņš apgalvoja, ka ir pārkāpts: i) Civildienesta noteikumu 23. pants un 7. protokola 17. panta otrā daļa, vienlaikus pieļaujot acīmredzamas kļūdas vērtējumā attiecībā uz imunitātes pret tiesvedību atcelšanu; ii) Civildienesta noteikumu 24. pants un pienākums ievērot ierēdņu labklājību; iii) pienākums norādīt pamatojumu; iv) tiesiskās paļāvības aizsardzības princips un v) tiesības uz aizstāvību.

12 10. apsvērums.

13 11. apsvērums.

14 13. apsvērums.

15 14. apsvērums.

16 15. apsvērums.

17 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2016. gada 20. maijā, RQ kā *OLAF* ģenerāldirektors sāka paralēlu tiesvedību, lai panāktu apstrīdētā lēmuma atcelšanu saskaņā ar īpašo procedūru, kas noteikta Regulas Nr. 883/2013 17. panta 3. punktā. Šīs prasības pamatojumam ir norādīts, ka apstrīdētajā lēmumā esot pieļautas kļūdas tiesību piemērošanā, jo tiek apšaubīta viņa neatkarība. Šī lieta (T-251/16) ir apturēta līdz pašreizējās tiesvedības iznākumam. RQ arī cēla prasību par pagaidu noregulējumu (lietā T-251/16 R), lūdzot apturēt apstrīdēto lēmumu, ciktāl ar to ir atcelta viņa imunitāte. Vispārējā tiesa ar 2016. gada 20. jūlija lēmumu pieteikumu noraidīja.

30. Sākotnēji Komisija izvirzīja divus iebildumus pret RQ rīcības pieņemamību. Pirmkārt, tā apgalvoja, ka jauno prasību nepieļauj tas, ka tiesvedība par to pašu jautājumu jau tiek izskatīta Vispārējā tiesā lietā T-251/16¹⁸. Otrkārt, Komisija apgalvoja, ka apstrīdētais lēmums nav akts, kas nelabvēlīgi ietekmē RQ. Tiesas sēdē Vispārējā tiesā Komisija atsauc savu pirmo iebildumu par RQ prasības nepieņemamību.

31. Kā norādīts pārsūdzētajā spriedumā, Vispārējā tiesa atcēla apstrīdēto lēmumu un piesprieda Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Komisija pašlaik šo spriedumu apstrīd Tiesā apelācijas kārtībā.

Pārsūdzētais spriedums un tiesvedība Tiesā

32. Komisija lūdz Tiesu:

- atcelt pārsūdzēto spriedumu;
- noraidīt RQ prasību atcelt apstrīdēto lēmumu, kas iesniegts Vispārējā tiesā, un pasludināt galīgo spriedumu šajā lietā vai, ja Tiesa uzskata, ka šis tiesvedības posms neļauj tai pieņemt galīgu nolēmumu, nodot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai sprieduma pasludināšanai;
- piespriest RQ atlīdzināt Komisijas tiesāšanās izdevumus pirmajā instancē un apelācijas kārtībā Tiesā.

33. Komisija uzskata, ka pārsūdzētajā spriedumā esot šādas kļūdas tiesību piemērošanā. Pirmkārt, Vispārējā tiesa esot kļūdaini nospriedusi, ka ar apstrīdēto lēmumu ir pieņemts akts, kas nelabvēlīgi ietekmējis RQ. Otrkārt, Vispārējā tiesa esot kļūdušies, ļoti plaši interpretējot Hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētās tiesības tikt uzklausītam. Treškārt, Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā saistībā ar Komisijas rīcības attiecīgajā lietā kvalificēšanu.

Pirmais pamats: kļūda tiesību piemērošanā, interpretējot Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punktu un vārdkopas “darbība, kas ietekmē personu nelabvēlīgi” nozīmi un 7. protokola 17. pantu

34. Ar pirmo pamatu Komisija apstrīd Vispārējās tiesas nolēmumu (pārsūdzētā sprieduma 36.–45. punktā), saskaņā ar kuru apstrīdētais lēmums ir akts, kas nelabvēlīgi ietekmē RQ.

Pārsūdzētais spriedums

35. Sākumā Vispārējā tiesa atgādināja, ka “tikai tie pasākumi, kuru tiesiskās sekas ir saistošas un kuri tieši un nekavējoties var ietekmēt ierēdņa intereses, skaidri izmainot viņa tiesisko stāvokli, ir pasākumi, kas nelabvēlīgi ietekmē ierēdni”¹⁹. 7. protokols attiecīgajām personām piešķir individuālas tiesības, kuru ievērošanu nodrošina ar Līgumu izveidotā tiesiskās aizsardzības sistēma. 7. protokola 11. pantā paredzētā imunitāte pret tiesvedību aizsargā ierēdņus un darbiniekus pret dalībvalstu iestāžu izmeklēšanām saistībā ar viņu darbībām, kas veiktas, pildot amata pienākumus. Līdz ar to lēmums atcelt ierēdņa imunitāti maina viņa tiesisko stāvokli. Atceļot šo aizsardzību, tiek atjaunots viņa statuss kā personai, uz kuru attiecas dalībvalstu vispārējās tiesības, tādējādi bez jebkādiem starpnoteikumiem attiecībā uz viņu var tikt piemēroti, piemēram, tādi pasākumi, kas paredz aizturēšanu un tiesvedības uzsākšanu pret viņu²⁰.

¹⁸ Skat. iepriekš 17. zemsvītras piezīmi.

¹⁹ Pārsūdzētā sprieduma 36. punkts.

²⁰ Pārsūdzētā sprieduma 36.–38. punkts.

36. Pēc imunitātes atcelšanas valsts iestāžu novērtējuma brīvībai attiecībā uz procesa, kas uzsākts pret ierēdņiem vai darbinieku, atjaunošanu vai izbeigšanu nav nekādas ietekmes uz to, ka ir tieši skarts šīs personas tiesiskais stāvoklis. Tādējādi Komisijas lēmums atcelt RQ imunitāti bija akts, kas viņu ietekmē nelabvēlīgi²¹.

37. Pēc tam Vispārējā tiesa noraidīja visus Komisijas argumentus, kuru mērķis bija apstrīdēt šo secinājumu. Pirmkārt, tā noraidīja Komisijas apgalvojumu, ka Tiesas spriedums lietā *Humblet/Beļģija*²² par ES ierēdņu un darbinieku atbrīvošanu no visiem valsts nodokļiem attiecībā uz atlīdzībām, algām un citiem maksājumiem (ko maksāja toreizējā Eiropas Ogļu un tērauda kopiena (turpmāk tekstā – “EOTK”)) neapstiprināja, ka ierēdnis var celt prasību pret iestādes lēmumu atcelt viņa imunitāti. Otrkārt, Vispārējā tiesa atzina, ka nav juridiska pamata Komisijas argumentam, saskaņā ar kuru iepriekšējo tiesas spriedumu lietā *Mote/Parlaments*²³ nevarētu piemērot pēc analogijas, jo šī lieta attiecās uz Eiropas Parlamenta deputātu (turpmāk tekstā – “EP deputāts”), nevis ierēdņa privilēģijām un imunitāti. Treškārt, Vispārējā tiesa noraidīja Komisijas apgalvojumu, ka bijušās Civildienesta tiesas lēmums lietā A un G/Komisija²⁴ nav jāņem vērā, jo Vispārējā tiesa vai šī tiesa šo nolēmumu nav apstiprinājusi²⁵.

38. Vispārējā tiesa attiecīgi šo iemeslu dēļ noraidīja Komisijas iebildi par nepieņemamību²⁶.

Lietas dalībnieku argumenti

39. Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdas tiesību piemērošanā šādos aspektos. Pastāvīgajā judikatūrā neesot tāda virziena robežas, saskaņā ar kuru lēmums atcelt ierēdņa imunitāti saskaņā ar 7. protokolu ir akts, kas viņu ietekmē nelabvēlīgi. Nevar pieņemt, ka Tiesa, interpretējot Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantu, piemēros argumentāciju tādā vecā lietā kā *Humblet/Beļģija*²⁷, kas ir nošķirama no RQ lietas. 7. protokola 9. panta noteikumi, kas pēc būtības attiecas uz EP deputātiem, būtībā nodrošina spēcīgāku un personiskāku aizsardzību par to, kāda tiek nodrošināta tādiem ierēdņiem kā RQ. Tādējādi pārsūdzētajā spriedumā citētie spriedumi, kas attiecas uz deputātiem, nav atbilstoši. Turklāt Vispārējā tiesa nepamatoti ir balstījusies uz Civildienesta tiesas spriedumu, kas nav izšķirošs, jo tas nav apstiprināts ar Vispārējās tiesas vai Tiesas nolēmumu.

40. Komisija apgalvo, ka Vispārējās tiesas nolēmuma pamatā ir nepareiza izpratne par tiesībām uz imunitāti kā subjektīvām tiesībām un kļūdaina 7. protokola 11. panta teksta interpretācija. Šā noteikuma formulējums norāda, ka imunitāte nav attiecīgā ierēdņa subjektīvās tiesības. Ierēdņa stāvoklis tiek ietekmēts tikai netieši, ja saskaņā ar 7. protokola 17. pantu tiek atcelta imunitāte: tikai notiesājošam spriedumam ir reāla ietekme uz ierēdņa tiesisko stāvokli. Imunitātes mērķis ir novērst šķēršļus pareizai Eiropas Savienības darbībai un neatkarībai. Rīcība, kas “nelabvēlīgi ietekmē” ierēdņa stāvokli, rada saistošas tiesiskas sekas, kas tieši un nekavējoties ietekmē attiecīgās personas intereses, mainot viņas tiesisko stāvokli. Komisijas ierastā prakse ir sistemātiski atcelt imunitāti, lai nekavētu valstu procedūras. Tādējādi Komisija cenšas ievērot lojālas sadarbības principu. Attiecīgā ierēdņa aizsardzībai tiek piemēroti parastie aizsardzības pasākumi, piemēram, nevainīguma prezumpcija, tiesības uz aizstāvību un parastās procesuālās garantijas. Ciktāl šim ierēdņim ir vajadzīga piekļuve tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ierastā kārtība viņam paredz iespēju apstrīdēt konkrētā lēmuma spēkā esamību valsts tiesvedībā un valsts tiesai saskaņā ar LESD 267. pantu iesniegt prejudiciālu nolēmumu Eiropas Savienības Tiesai.

21 Pārsūdzētā sprieduma 39. un 40. punkts.

22 Spriedums, 1960. gada 16. decembris, 6/60-IMM, EU:C:1960:48.

23 Spriedums, 2008. gada 15. oktobris, T-345/05, EU:T:2008:440.

24 Spriedums, 2010. gada 13. janvāris, F-124/05 un F-96/06, EU:F:2010:2.

25 Pārsūdzētā sprieduma 42.–44. punkts.

26 Pārsūdzētā sprieduma 45. punkts.

27 Spriedums, 1960. gada 16. decembris, 6/60-IMM, EU:C:1960:48.

41. RQ apgalvo, ka Komisijas pirmais pamats ir jānoraida kā nepieņemams vai nepamatots.
42. Apelācijas mērķis nav atkārtot tos pašus pamatojumus un identiskus argumentus, kas tika uzklauti pirmajā instancē. Tomēr apelācijas sūdzībā Komisija vienkārši atkārtot argumentus, ko tā izvirzīja pirmajā instancē. No tā izriet, ka tās pirmais pamats ir noraidāms kā nepieņemams.
43. Pakārtoti – Komisija kļūdains apgalvo, ka imunitātes atcelšana nemaina ierēdņa tiesisko stāvokli. Pirms atcelšanas viņš ir juridiski un faktiski aizsargāts pret jebkādu tiesvedību valsts līmenī. Pēc imunitātes atcelšanas šī aizsardzība tiek apturēta. Tas, ka spriedums lietā *Humblet/Beļģija*²⁸ tika pasludināts saistībā ar EOTK līguma protokolu, nenozīmē, ka to nevar piemērot šajā lietā. Tāpat no tā neizriet, ka spriedumu lietā *Mote/Parlaments*²⁹ nevar piemērot pēc analogijas. Spriedums lietā A un G/Komisija³⁰ ir labs autoritatīvs avots. Komisija nepārsūdzēja šo lēmumu, kas attiecīgi kļuva par galīgo lēmumu.

Novērtējums

44. Ar pirmo pamatu Komisija kritizē Vispārējās tiesas sniegto Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punkta un 91. panta 1. punkta interpretāciju. Vai Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, interpretējot Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punktu, it īpaši izteiciena “akts, kas viņu ietekmē nelabvēlīgi” nozīmi, un tādējādi secinot, ka RQ prasība ir pieņemama?
45. Šis izteiciens ir lietots gan Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punktā, gan 91. panta 1. punktā. Pēdējo noteikumu es neizvērtēšu atsevišķi: mans secinājums attiecībā uz 90. panta 2. punktu ir jālasa kā tāds, kas attiecas arī uz Civildienesta noteikumu 91. panta 1. punktu.
46. Sākumā es izskatīšu RQ iebildi par nepieņemamību.
47. RQ pareizi norāda, ka apelācijas sūdzības par Vispārējās tiesas nolēmumu mērķis nav vienkārši atdarināt un atkārtot tos pašus pamatojumus, kas tika izvirzīti pirmajā instancē³¹. Tomēr, ja apelācijas sūdzības iesniedzējs apstrīd Vispārējās tiesas veikto ES tiesību interpretāciju vai piemērošanu, pirmajā instancē izskatītos tiesību jautājumus var vēlreiz apspriest apelācijas kārtībā.
48. Komisija savā apelācijas sūdzībā apstrīd to, kā Vispārējā tiesa ir izpratusi un piemērojusi principus, kurus Tiesa ir atvasinājusi no savas un bijušās Civildienesta tiesas judikatūras. Komisija arī nepiekrīt Vispārējās tiesas veiktajai 7. protokola 11. panta a) punkta un 17. panta interpretācijai. Komisija tāpat acīmredzami apstrīd pārsūdzētā sprieduma pamatojumu, kas ir jāpārbauda Tiesai.
49. Tāpēc es noraidu RQ iebildi par nepieņemamību.
50. Pēc būtības man šķiet, ka valda vienprātība par to, ka apstrīdētais lēmums ir “akts” Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punkta izpratnē. Šā lēmuma tiesiskajām sekām bija daļēji jāatceļ RQ imunitāte pret kriminālvajāšanu par valsts iestāžu iespējamiem noziedzīgiem nodarījumiem Beļģijas tiesās, kas pretējā gadījumā viņam būtu nodrošināts saskaņā ar 7. protokola 11. panta a) punktu. Tādējādi apstrīdētais lēmums bija akts, kam bija juridiskas sekas trešajām personām (proti, Beļģijas iestādēm), jo tas ļāva tām vērsties pret RQ. Tādējādi tā sekas pārsniedz Komisijas iekšējās darbības robežas.

28 Spriedums, 1960. gada 16. decembris, 6/60-IMM, EU:C:1960:48.

29 Spriedums, 2008. gada 15. oktobris, T-345/05, EU:T:2008:440.

30 Spriedums, 2010. gada 13. janvāris, F-124/05 un F-96/06, EU:F:2010:2.

31 Spriedums, 2006. gada 12. septembris, *Reynolds Tobacco u.c./Komisija*, C-131/03 P, EU:C:2006:541, 49. un 50. punkts un tajos minētā judikatūra.

51. Būtībā lietas dalībnieku domstarpības ir par to, vai apstrīdētais lēmums nelabvēlīgi ietekmēja RQ Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punkta nozīmē.

52. Analīzes sākumpunktu nosaka pastāvīgā judikatūra, ciktāl ir jāpārbauda Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punkta formulējums, mērķi, konteksts un struktūra³². Vārdu “ietekmē viņu nelabvēlīgi” parastā ikdienas nozīmē ir tāda, ka ir jāspēj pierādīt, ka apstrīdētais akts kaitējošā veidā mainīja attiecīgā ierēdņa tiesisko stāvokli.

53. Tāpēc es noraidu Komisijas apgalvojumu, ka ir jāņem vērā tikai tas, vai apstrīdētais lēmums ir nelabvēlīgs Eiropas Savienības darbībai. Noteikumu 90. panta mērķis ir dot ierēdņiem iespēju pārsūdzēt pamatotus lēmumus, kas viņus ietekmē. Noteikumu 90. panta 1. punktā ir paredzēts, ka ierēdnis var lūgt attiecīgo iecelējinstītūciju pieņemt lēmumu attiecībā uz viņu. Vārds “viņš” norāda, ka strīdīgā lēmuma priekšmets ir pats ierēdnis. Pēc tam 90. panta 2. punkts ļauj ierēdnim iesniegt sūdzību par šādu lēmumu tieši tāpēc, ka attiecīgo personu (ierēdni) ietekmē akta tiesiskās sekas. Es arī atzīmēju, ka saskaņā ar Civildienesta noteikumu 90. panta 1. un 2. punktu iecelējinstītūcijas neatbildēšana uz sūdzību noteiktajā termiņā tiek uzskatīta par netiešu lēmumu, kas attiecīgajam ierēdnim dod iespēju apstrīdēt iecelējinstītūcijas *nespēju* pieņemt apstrīdamu lēmumu. Jebkurā gadījumā uzmanība tiek koncentrēta uz *konkrētā ierēdņa*, uz kuru attiecas iecelējinstītūcijas darbība (vai bezdarbība), iespēju celt pārsūdzību. Tāpēc Komisijas izvirzītā interpretācija nevar būt pareiza.

54. Man šķiet, ka pastāv nepieciešamā saikne starp imunitāti, ko piešķir saskaņā ar 7. protokola 11. panta a) punktu, un ierēdņa kā ES ierēdņa funkcijām. Šis noteikums tieši attiecas uz darbībām, ko veic ES ierēdņi, pildot savus amata pienākumus. Tas ir tāpēc, ka imunitātes tvērums nav tik plašs, lai tas attiektos uz ierēdņiem, kas rīkojas tikai un vienīgi kā privātpersonas.

55. Valstu iestādēm, kas vēlas uzsākt kriminālizmeklēšanu, kurā iesaistīts ES ierēdnis, vai veikt turpmākus pasākumus pēc šādas izmeklēšanas, ir jāpieprasa atcelt šā ierēdņa imunitāti un jāiegūst lēmums, kas apstiprina šo prasību. Ja šāda lēmuma nav, šīs iestādes nevar vērsties pret attiecīgo ierēdni. Tādējādi sekas, kas rodas no lēmuma atcelt imunitāti, radikāli maina ierēdņa statusu. Pirms atcelšanas pret attiecīgo ierēdni nevar rīkoties saistībā ar iespējamu noziedzīgu nodarījumu. Tomēr pēc imunitātes atcelšanas pret ierēdni var sākt kriminālprocesu saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

56. Būtu ārkārtīgi mākslīgi atcelšanu uzskatīt par ko tādu, kas nerada likumīgas izmaiņas ierēdņa statusā. Tieši pretēji: ir notikušas būtiskas izmaiņas, kas ļoti negatīvi ietekmē šo ierēdni. Jebkurā gadījumā pret viņu tad tiks sākota kriminālizmeklēšana, no kuras viņš citādi būtu pasargāts. Viņš, iespējams, var uzzināt, ka pret viņu ir izvirzītas apsūdzības kriminālprocesā un ka viņu var aizturēt.

57. Komisija vēlas paļauties uz 7. protokola 17. panta formulējumu, lai apgalvotu, ka imunitāte pret kriminālvajāšanu valsts tiesvedībās netiek piešķirta ierēdņiem kā subjektīvās tiesības, un atgādina, ka 17. panta otrajā daļā ir izklāstīti nosacījumi saskaņā 7. protokola 11. panta a) punktu piešķirtās aizsardzības imunitātes atcelšanai. To darot, Komisija jauc divus atšķirīgus jautājumus. Tas, vai imunitāte būtu jāatceļ, ir jautājums, kas atšķiras no tā, vai apstrīdētais lēmums nelabvēlīgi ietekmē attiecīgo ierēdni Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punkta izpratnē. Šo noteikumu 90. panta 2. punkts attiecas uz tā akta būtību, kuru ierēdnis vēlas apstrīdēt, nevis uz paša lēmuma pareizības novērtējumu.

58. Galvenais arguments ir tas, ka 7. protokola 11. panta a) punkts tieši nodrošina imunitāti ES ierēdņiem, kad tie veic savus amata pienākumus. Lēmums atcelt vai apturēt šo imunitāti rada nopietnas nelabvēlīgas sekas attiecīgajam ierēdnim, un tāpēc to var apstrīdēt saskaņā ar Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punktu.

32 Spriedums, 2012. gada 22. novembris, *Probst*, C-119/12, EU:C:2012:748, 20. punkts.

59. Lai noskaidrotu, vai apstrīdētais akts rada saistošas tiesiskas sekas, minētās sekas, paturot prātā šā akta būtību, ir jāizvērtē atbilstoši tādiem objektīviem kritērijiem kā šā akta saturs, vajadzības gadījumā ņemot vērā tā pieņemšanas kontekstu, kā arī to izdekušās iestādes pilnvaras³³.

60. Minētais apstrīdētais lēmums rada juridiski saistošas sekas gan RQ, gan valsts iestādēm. Tā ietekme uz RQ ir skaidra. Tiek apturēta imunitāte, kas viņam bija piešķirta saskaņā ar 7. protokola 11. panta a) punktu. Tikpat nepārprotamas ir juridiskās sekas attiecībā uz Beļģijas iestādēm. Tā kā nebija apstrīdētā lēmuma, tās nevarēja uzsākt kriminālprocesu pret RQ. Pēc šā lēmuma pieņemšanas RQ imunitāte vairs neliedza uzsākt tiesvedību valsts līmenī³⁴.

61. Tādējādi es noraidu Komisijas apgalvojumu, ka tāds akts kā apstrīdētais lēmums ir tikai provizorisks akts, kas nemaina attiecīgā ierēdņa tiesisko stāvokli. Tā kā RQ vairs nebija (pilnīga) imunitāte saskaņā ar 7. protokolu, no šā lēmuma izrietošajām sekām bija arī tieša un tūlītēja ietekme uz viņu.

62. Šo secinājumu neapšaubā Vispārējās tiesas judikatūras analīze pārsūdzētā sprieduma 42.–44. punktā.

63. Tajā Vispārējā tiesa vispirms izvērtēja Tiesas spriedumu lietā *Humblet/Beļģija*³⁵. *J.-E. Humblet* bija Beļģijas pilsonis, kurš strādāja Luksemburgā kā EOTK ierēdnis. Attiecībā uz viņu tika uzskatīts, ka viņa pastāvīgā dzīvesvieta nodokļu vajadzībām ir Beļģijā (kur viņš arī saglabāja dzīvesvietu) un kur viņa sieva guva ienākumus. *J.-E. Humblet* sievas ienākumi tika deklarēti Beļģijā, kur tie tika aplikti ar nodokli uz viņas vīra kā māsaimniecības vadītāja vārda saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Pēc tam Beļģijas iestādes mainīja savu iepriekšējo praksi un pieprasīja, lai *J.-E. Humblet* deklarē arī savu kā EOTK ierēdņa algas apmēru, kas ir atbrīvots no nodokļiem saskaņā ar EOTK līguma Protokolu par privilēģijām un imunitāti (turpmāk tekstā – “EOTK protokols”). Valsts iestādes izsniedza *J.-E. Humblet* nodokļu aprēķinus par attiecīgajiem taksācijas gadiem, kurus viņš pēc tam apstrīdēja. Ņemot vērā EOTK protokola 16. pantu, *J.-E. Humblet* uzskatīja, ka viņam ir tiesības vērsties Tiesā.

64. Komisija Vispārējā tiesā iebilda, ka spriedums lietā *Humblet/Beļģija*³⁶ neapstiprina to, ka ES ierēdnis var celt prasību pret iestādes lēmumu atcelt viņa imunitāti. Vispārējā tiesa noraidīja šo argumentu un balstījās uz šo spriedumu norādījumu vajadzībām.

65. Man šķiet, ka Tiesas argumentācija par jurisdikcijas un procedūras jautājumiem šajā spriedumā patiešām sniedz noderīgus norādījumus attiecībā uz RQ lietu. Tiesa tajā nosprieda, ka, lai arī tai nebija jurisdikcijas atcelt kādas dalībvalsts normatīvos vai administratīvos aktus, izvirzītais jautājums tomēr ietilpa tās jurisdikcijā, jo šis jautājums attiecās uz EOTK protokola, it īpaši tā 11. panta b) punkta, interpretāciju un piemērošanu. Šādi Tiesas šajā spriedumā izteiktie konstatējumi ir īpaši atbilstoši:

“Atzīstot tiesības celt prasību, kas balstītas uz [EOTK] protokola 16. pantu, [EOTK] protokola autori skaidri centās nodrošināt tajā noteikto privilēģiju un imunitāšu ievērošanu ne tikai Kopienas un tās iestāžu interesēs, bet arī to indivīdu interesēs, kuriem tika piešķirtas šīs privilēģijas un imunitātes, un, no otras puses, dalībvalstu un to administratīvo iestāžu interesēs, kuras jāaizsargā pret šo privilēģiju un imunitāšu pārāk plašu interpretāciju.

Lai gan privilēģijas un imunitāte ir piešķirtas “vienīgi Kopienas interesēs”, nedrīkst aizmirst to, ka tās skaidri ir piešķirtas “Kopienas iestāžu ierēdņiem”.

33 Spriedums, 2018. gada 20. februāris, Beļģija/Komisija, C-16/16 P, EU:C:2018:79, 32. punkts un tajā minētā judikatūra.

34 Skat. iepriekš 55. punktu.

35 Spriedums, 1960. gada 16. decembris, 6/60-IMM, EU:C:1960:48.

36 Spriedums, 1960. gada 16. decembris, 6/60-IMM, EU:C:1960:48.

Tas, ka privilēģijas, imunitātes un atvieglojumi tika piešķirti Kopienas sabiedrības interesēs, noteikti attaisno Augstajai iestādei piešķirtās pilnvaras noteikt ierēdņu kategorijas, kurās tie ierindojami (12. pants), vai vajadzības gadījumā atcelt imunitāti (13. panta otrā daļa), bet tas *nenozīmē, ka šīs privilēģijas ir piešķirtas Kopienai, nevis tieši tās ierēdņiem*. Turklāt šo interpretāciju skaidri pamato iepriekš minēto noteikumu formulējums.³⁷

66. Pilnīga taisnība, ka EOTK protokola 16. panta formulējums nav atspoguļots Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punktā. Tomēr, vai tas nozīmē, ka Vispārējā tiesa rīkojās pareizi, lietā *Humblet/Beļģija*³⁸ izmantoto argumentāciju piemērojot pēc analogijas RQ lietā?

67. Manuprāt, jā.

68. Vispārējā tiesa no sprieduma lietā *Humblet/Beļģija*³⁹ secināja, ka, lai arī ierēdņiem ir imunitāte, kad viņi rīkojas, pildot savus pienākumus (kas tiek uzskatīti par sinonīmu darbībai Eiropas Savienības sabiedrības interesēs), tas tomēr *nenozīmē, ka privilēģijas un imunitātes tiek piešķirtas Savienības subjektam, nevis tieši pašam ierēdnim*. Pamatojoties uz to, ir jānosaka, vai attiecīgais akts nelabvēlīgi ietekmē attiecīgo ierēdni.

69. Komisijas arguments, ka, neizmantojot EOTK protokola 16. panta formulējumu Civildienesta noteikumos, likumdevējs plānoja novērst ierēdņu iespēju iesniegt šādas prasības, nav pārliecinošs.

70. Civildienesta noteikumu VII sadaļas nosaukums ir “Apelācijas”. Saskaņā ar šo sadaļu likumdevējs ieviesa pilnu un pilnīgu kārtību, kādā ierēdnis var apstrīdēt ar viņu saistītos lēmumus. Tā kā tādējādi tika izveidota īpaša pārsūdzības procedūra, man šķiet, ka pretargumentam ir lielāks spēks, proti, likumdevējam nebija jāpārņem EOTK protokola 16. panta formulējums, lai izveidotu nepieciešamās pārsūdzības tiesības. Tāpēc es secinu, ka Komisijas arguments šajā ziņā nevar tikt attīstīts.

71. Tālāk Komisija iebilst pret Vispārējās tiesas atsauci uz spriedumiem lietās *Mote/Parlaments*⁴⁰ un *Gollnisch/Parlaments*⁴¹. Vispārējā tiesa citēja pēdējo minēto spriedumu, lai pamatotu apgalvojumu, ka privilēģijas un imunitāte saskaņā ar 7. protokolu piešķir attiecīgajai personai individuālas tiesības. Tā pamatojās uz pirmo minēto spriedumu, lai pamatotu argumentāciju (pamatojoties uz spriedumu lietā *Humblet/Beļģija*⁴²), ka privilēģijas un imunitāte tiek piešķirta tieši ierēdņiem.

72. Abas lietas attiecās uz deputātu privilēģijām un imunitāti, ko reglamentē 7. protokola III nodaļas 7.–9. pants. Šo noteikumu formulējums nav tāds kā 11. panta a) punktā, kurā paredzēti noteikumi ES ierēdņiem. Tas nav pārsteidzoši: lomas ir ļoti atšķirīgas. Tomēr šajā gadījumā netiek apskatīta attiecīgās personas imunitātes *būtība*. Tādējādi nav vajadzības salīdzināt EP deputātu un ierēdņu attiecīgos stāvokļus. Jautājums drīzāk ir par to, vai gadījumā, ja tiek atcelta ES ierēdņa imunitāte, Civildienesta noteikumos viņam ir paredzēta *iespēja vērsties tiesā*. Šajā kontekstā, ņemot vērā manu secinājumu, ka apstrīdētais lēmums patiešām rada tiešas un tūlītējas tiesiskas sekas RQ, man šķiet, ka Vispārējā tiesa pēc analogijas ir pareizi piemērojusi argumentāciju lietās *Mote/Parlaments*⁴³ un *Gollnisch/Parlaments*⁴⁴.

37 Spriedums, 1960. gada 16. decembris, *Humblet/Beļģija*, 6/60-IMM, EU:C:1960:48, 570. lpp., izcēlums pievienots).

38 Spriedums, 1960. gada 16. decembris, 6/60-IMM, EU:C:1960:48.

39 Spriedums, 1960. gada 16. decembris, 6/60-IMM, EU:C:1960:48.

40 Spriedums, 2008. gada 15. oktobris, T-345/05, EU:T:2008:440.

41 Spriedums, 2013. gada 17. janvāris, T-346/11 un T-347/11, EU:T:2013:23.

42 Spriedums, 1960. gada 16. decembris, 6/60-IMM, EU:C:1960:48.

43 Spriedums, 2008. gada 15. oktobris, T-345/05, EU:T:2008:440.

44 Spriedums, 2013. gada 17. janvāris, T-346/11 un T-347/11, EU:T:2013:23.

73. Visbeidzot Komisija apstrīd to, ka Vispārējā tiesa ir balstījies uz bijušās Civildienesta tiesas spriedumu lietā A un G/Komisija⁴⁵, kuru Komisija raksturo kā “izolētu”.

74. Šis spriedums attiecās uz vienu no daudzajiem strīdiem, kas radās saistībā ar skandālu par bijušo Komisijas locekli *Edith Cresson*, proti, par diviem pasākumiem, ko pret Komisiju vērsa *E. Cresson* kādreizējais biroja vadītājs. Ņemot vērā lietas nozīmīgumu, Civildienesta tiesa sanāca plēnumā. Tādējādi šķiet nepiemērots Komisijas mēģinājums noliegt šajā lietā pasludināto nolēmumu kā nenozīmīgu un pilnīgi neatbilstošu. Sprieduma lietā A un G/Komisija⁴⁶ 230. punktā Civildienesta tiesa atkārtoja lietās *Humblet/Belģija*⁴⁷ un *Mote/Parlaments*⁴⁸ izteiktos konstatējumus par to, ka ierēdņus tieši ietekmē lēmumi, ar kuriem atceļ 7. protokola 11. panta a) apakšpunktā paredzēto imunitāti. Tādējādi spriedumā lietā A un G/Komisija⁴⁹ ir izklāstīta argumentācija, kurai ir acīmredzama nozīme šajā lietā.

75. Šis spriedums Tiesai nav saistošs, jo tai nav jāpārņem specifiska Civildienesta noteikumu interpretācija. Tomēr tāpat nav pamatota iemesla, kādēļ Vispārējā tiesa vai Tiesa nevarētu piemērot to pašu argumentāciju, ko Civildienesta tiesa piemēroja lietā A un G/Komisija⁵⁰.

76. Visbeidzot Komisija tiecas apgalvot, ka Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punktā paredzētais ceļš ir slēgts. Komisija ierosina, ka ierēdnim piemērotais tiesību aizsardzības līdzeklis ir valsts kriminālprocesā apstrīdēt lēmumu, ar kuru atceļ viņa imunitāti, un valsts tiesai LESD 267. pantā noteiktajā kārtībā pēc tam ir jāuzdod Tiesai jautājumi par attiecīgā pasākuma spēkā esamību.

77. Man šķiet, ka šie Komisijas apgalvojumi ir gan neticami, gan nepareizi.

78. Pirmkārt, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu par spēkā esamību var attiekties tikai uz juridiski saistošiem ES tiesību aktiem⁵¹. Komisija izvērza divus savstarpēji nesaderīgus argumentus. No vienas puses, tā apgalvo, ka apstrīdētais akts *nerada* saistošas tiesiskas sekas, kas tieši un tūlītēji skar attiecīgo ierēdni, tāpēc viņš nevar izmantot Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punktu. No otras puses, tā apgalvo, ka tas pats akts saskaņā ar LESD 267. pantu var būt tiesvedības par spēkā neesamības atzīšanu priekšmets, kas nozīmē, ka aktam, ko attiecīgais ierēdnis varētu vēlēties apstrīdēt, tiešām ir jābūt juridiski saistošām sekām.

79. Otrkārt, pat ja būtu iespējams neņemt vērā pretrunas Komisijas argumentācijā, prejudiciālā nolēmuma tiesvedība ne vienmēr nodrošinātu pilnīgu tiesiskās aizsardzības līdzekli, jo tas, vai lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tiks iesniegts vai tiešām varētu tikt iesniegts, būtu atkarīgs no attiecīgās valsts procedūras⁵². Atgādinu arī – lai arī puse var lūgt valsts tiesai iesniegt Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu, tā nevar valsts tiesu piespiest to darīt.

80. Treškārt, prejudiciālā nolēmuma tiesvedība ir paredzēta vienīgi, lai valstu tiesām palīdzētu gadījumos, kad tām izskatāmo lietu izspriešanai ir nepieciešams autoritatīvs nolēmums par ES tiesību interpretāciju vai spēkā esamību. Tomēr brīdī, kad lēmumam, ar kuru atceļ imunitāti, rodas sekas (ļaujot sākt kriminālizmeklēšanu, kurā iesaistīts attiecīgais ES ierēdnis), man šķiet, ka, visticamāk, nav tādas procedūras valsts tiesā, kas nodrošinātu kontekstu, kurā varētu pienācīgi iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Tikai vēlāk – ja vai kad tiesa iesaistās kriminālprocesā, kas vērstas pret šo

45 Spriedums, 2010. gada 13. janvāris, F-124/05 un F-96/06, EU:F:2010:2.

46 Spriedums, 2010. gada 13. janvāris, F-124/05 un F-96/06, EU:F:2010:2.

47 Spriedums, 1960. gada 16. decembris, 6/60-IMM, EU:C:1960:48.

48 Spriedums, 2008. gada 15. oktobris, T-345/05, EU:T:2008:440.

49 Spriedums, 2010. gada 13. janvāris, F-124/05 un F-96/06, EU:F:2010:2.

50 Spriedums, 2010. gada 13. janvāris, F-124/05 un F-96/06, EU:F:2010:2.

51 Spriedums, 1987. gada 22. oktobris, *Foto-Frost*, 314/85, EU:C:1987:452, 14.–16. punkts.

52 Skat., piemēram, ģenerālvokāta Frānsisa Džeikobsa [*Francis Jacobs*] secinājumus lietā *Unión de Pequeños Agricultores/Padome*, C-50/00 P, EU:C:2002:197, 61.–65. punkts.

ierēdni kā atbildētāju, – attiecīgais ierēdnis var prasīt, lai Tiesai tiktu iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par lēmuma atcelt viņa imunitāti spēkā esamību. Man nešķiet nereāli uzskatīt, ka šajā posmā valsts tiesneša reakcija varētu būt tāda, ka viņam *vairs nav vajadzīgs* šāds prejudiciāls nolēmums, lai izspriestu lietu saistībā ar kriminālprocesu, kuru viņš tobrīd vada.

81. Visu iepriekš minēto iemeslu dēļ es uzskatu, ka Komisijas pirmais pamats nav pamatots.

Otrais pamats: nepareiza Hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunkta interpretācija un LES 4. panta 3. punkta kļūdaina interpretācija un piemērošana

82. Ar otro pamatu, kas izvirzīts pakārtoti, Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu, nospriežot, ka, neizsverot RQ intereses attiecībā pret valsts iestāžu vēlmi saglabāt izmeklēšanas konfidencialitāti, pirms tā nolemj daļēji atcelt šīs amatpersonas imunitāti, Komisija nav ievērojusi RQ tiesības tikt uzklusītam.

Pārsūdzētais spriedums

83. Attiecīgie Vispārējās tiesas sprieduma fragmenti ir šādi.

“[...] vispārīgi ieinteresētās personas neuzklusīšana pirms tās imunitātes atcelšanas ir veids, kā garantēt izmeklēšanas konfidencialitāti.

Tomēr ir jāuzsver, ka tad, ja pienācīgi pamatotos gadījumos valsts iestāde, izvirzot ar izmeklēšanas konfidencialitāti saistītus iemeslus, iebilst pret precīzu un pilnīgu attiecīgās personas informēšanu par apsvērumiem, ar kuriem ir pamatots pieteikums par imunitātes atcelšanu, Komisijai, sadarbojoties ar valsts iestādēm atbilstoši lojālas sadarbības principam, ir jāīsteno pasākumi, kuru mērķis ir saskaņot leģitīmos apsvērumus saistībā ar izmeklēšanas konfidencialitāti, no vienas puses, ar nepieciešamību pietiekami nodrošināt tādu indivīda pamattiesību kā tiesības tikt uzklusītam ievērošanu, no otras puses [..].

Proti, tā kā Komisijai ir jāievēro tiesības tikt uzklusītam, kad tā pieņem nelabvēlīgu aktu, tai vislielākā uzmanība ir jāpievērš veidam, kā var saskaņot ieinteresētās personas minēto tiesību ievērošanu un leģitīmos apsvērumus, kurus ir izvirzījušas valsts iestādes. Tieši šī līdzsvarošana [izsvēršana] ļauj vienlaikus nodrošināt to tiesību aizsardzību, kas Savienības tiesību sistēmā ir piešķirtas Savienības ierēdņiem un darbiniekiem, – un tādējādi Savienības interešu aizsardzību saskaņā ar 7. protokola 17. panta otro daļu – un valsts kriminālprocesu efektīvu un objektīvu [raitu] norisi, ievērojot lojālas sadarbības principu.⁵³”

Lietas dalībnieku argumenti

84. Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdas tiesību piemērošanā, norādot, ka, lai nodrošinātu samērīgumu ikvienam lēmumam par ierēdņa imunitātes atcelšanu, ir jāveic izsvēršana. Tādējādi Vispārējā tiesa ir kļūdaini secinājusi, ka Komisija šādas izsvēršanas kontekstā nav ņēmusi vērā RQ intereses. Prasīt Komisijai veikt šādu izsvēršanu būtu pretrunā lojālas sadarbības principam, kas noteikts LES 4. panta 3. punktā. Komisija saskaņā ar tās vispārējo praksi ievēro valstu noteikumus, kuri paredz nosacījumu ievērot stingru konfidencialitāti, kas saistīts ar izmeklēšanas konfidencialitāti, un tādējādi atcelt imunitāti, iepriekš neuzklusot attiecīgo ierēdni.

53 Skat. attiecīgi pārsūdzētā sprieduma 65.–67. punktu.

85. RQ apgalvo, ka otrais pamats ir nepieņemams, jo Komisija vienkārši atkārtó argumentus, ko tā izvirzija pirmajā instancē. Pakārtoti RQ apgalvo, ka otrais pamats ir jānoraida kā nepamatots.

Novērtējums

86. Iemesli noraidīt RQ iebildi par nepieņemamību attiecībā uz pirmo pamatu ir vienādi piemērojami arī attiecībā uz otro pamatu⁵⁴. Attiecīgi es secinu, ka Komisijas otrais pamats ir pieņemams.

87. Ar otro pamatu Komisija apstrīd Vispārējās tiesas pārsūdzētajā spriedumā sniegto interpretāciju par saikni starp Hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētajām tiesībām tikt uzklausītam un LES 4. panta 3. punktā paredzēto lojālas sadarbības principu. Sākšu ar 41. panta 2. punkta a) apakšpunktu.

88. 41. panta skaidrojošā piezīme⁵⁵ apstiprina, ka šis noteikums ir “balstīts uz tādu Savienības pastāvēšanu, kurā valda tiesiskums, kura raksturīgās iezīmes ir attīstītas judikatūrā, kurā, cita starpā, laba pārvaldība ir nostiprināta kā vispārējs ES tiesību princips”⁵⁶. Tādējādi vispārējie principi, kā, piemēram, tiesības tikt uzklausītam un tiesības uz aizstāvību, ir 41. panta 1. un 2. punkta pamatā.

89. Tiesa attiecībā uz tiesībām tikt uzklausītam ir nospriedusi, ka tiesību uz aizstāvību ievērošana ir ES tiesību pamatprincips. Šīs tiesības tagad ir nostiprinātas Hartas 47. un 48. pantā, kas nodrošina gan tiesību uz aizstāvību, gan tiesību uz taisnīgu lietas izskatīšanu visās tiesvedībās ievērošanu. Tiesa vienmēr ir apstiprinājusi tiesību tikt uzklausītam nozīmi un to ļoti plašo piemērojamību ES tiesību sistēmā: tādējādi Tiesa uzskata, ka šīs tiesības ir jāpiemēro *visās* tiesvedībās, kuru rezultātā varētu tikt pieņemts attiecīgajai personai nelabvēlīgs pasākums⁵⁷.

90. Hartas 41. panta 2. punktā (nepilnīgi) ir identificēti trīs tiesību uz labu pārvaldību virzieni: a) ikvienas personas tiesības tikt uzklausītai pirms jebkādu tādu individuālu pasākumu veikšanas, kas viņu varētu ietekmēt nelabvēlīgi; b) ikvienas personas tiesības piekļūt viņa lietas materiāliem, vienlaikus ievērojot likumīgās konfidencialitātes un dienesta un komercnoslēpuma intereses, un c) administrācijas pienākumu pamatot savus lēmumus. Trīs šādi noteiktie virzieni ir acīmredzami saistīti. Ja lēmums personu ietekmēs nelabvēlīgi, tai ir jādod iespēja izteikt savus argumentus. Lai to izdarītu, šai personai ir vajadzīga piekļuve visiem lietas materiāliem, izņemot tos, uz kuru konfidencialitāti vai slepenību var *likumīgi* atsaukties. Administrācijai ir jāpaziņo pieņemtā lēmuma iemesli, lai persona, kuru šis lēmums ietekmē nelabvēlīgi, varētu novērtēt administrācijas pamatojuma piemērotību un izlemt, vai kompetentajai tiesai lūgt šā lēmuma pārskatīšanu tiesā.

91. Tiesības tikt uzklausītam ir jāievēro pat tad, ja piemērojamie tiesību akti tieši neparedz šādu procesuālo prasību. Kā Tiesa ir paskaidrojusi citā kontekstā, šīs tiesības ikvienam nodrošina iespēju efektīvi paust savu viedokli administratīvā procesā un pirms jebkura lēmuma pieņemšanas, kas var nelabvēlīgi ietekmēt viņa intereses. Tās arī paredz, ka iestādēm ir jāpievērš pienācīga uzmanība ieinteresētās personas šādi iesniegtajiem apsvērumiem, uzmanīgi un objektīvi izpētot visus būtiskos atsevišķās lietas aspektus un sniedzot sīku lēmuma pamatojumu. Pienākums norādīt lēmuma pamatojumu, kas ir pietiekami precīzs un konkrēts, lai ļautu personai saprast, kāpēc viņa prasība tiek noraidīta, tādējādi ir tiesību uz aizstāvību ievērošanas principa neatraujama sastāvdaļa⁵⁸.

54 Skat. iepriekš 44.–49. punktu.

55 Hartas skaidrojumi ir izklāstīti skaidrojumos attiecībā uz Pamattiesību hartu (OV 2007, C 303, 17. lpp.).

56 Skaidrojumos tostarp ir minēts 1989. gada 18. oktobra spriedums lietā *Orkem/Komisija*, 374/87, EU:C:1989:387 (attiecībā uz tiesībām tikt uzklausītam skat. 25. punktu un tajā minēto judikatūru). Par pienākuma ņemt vērā ierēdņu intereses un labas pārvaldības principa vispārīgo piemērojamību skat. 1992. gada 31. marta spriedumu lietā *Burban/Parlaments*, C-255/90 P, EU:C:1992:153, 7. punkts un tajā minētā judikatūra.

57 Spriedums, 2012. gada 22. novembris, M., C-277/11, EU:C:2012:744, 81.–85. punkts un tajos minētā judikatūra.

58 Spriedums, 2012. gada 22. novembris, M., C-277/11, EU:C:2012:744, 86.–88. punkts un tajos minētā judikatūra.

92. Komisija paskaidroja, ka tās pašreizējā prakse ir balstīta uz pieņēmumu, ka lēmums atcelt ierēdņa imunitāti nav akts, kas viņu ietekmē nelabvēlīgi. Acīmredzami šāda lēmuma pieņemšanas procedūra ir šāda. Lēmumu pieņem Komisijas loceklis ar priekšsēdētāja piekrišanu. Komisāru kolēģija ir atbildīga par visiem šādiem lēmumiem. Šajā procedūrā nav sistemātisku noteikumu, kas ļautu attiecīgajam ierēdnim tikt uzklausītam, pirms tiek pieņemts lēmums atcelt viņa imunitāti. Ja attiecīgās valsts iestādes atsaucas uz izmeklēšanas konfidencialitāti un pieprasa Komisijai atturēties no attiecīgā ierēdņa informēšanas par to, ka tās vēlas atcelt imunitāti, Komisija sistemātiski apmierina šo prasību. Ja šāda prasība netiek izteikta, Komisija informē ierēdni, ka viņa imunitāte tiek atcelta, bet tā viņu neuzklausā attiecībā uz to, vai viņam būtu jā saglabā imunitāte.

93. Saistībā ar pirmo pamatu secināju, ka apstrīdētais lēmums ir pasākums, kas nelabvēlīgi ietekmē RQ. No tā izriet, ka, manuprāt, premisa, kas ir Komisijas prakses pamatā, ir nepareiza.

94. Hartas 41. panta 1. punktā ir paredzēts, ka “ikvienai personai ir tiesības uz objektīvu, godīgu un pieņemamā termiņā veiktu jautājumu izskatīšanu Savienības iestādēs [...]”. Tādējādi ES iestādēs strādājošie ierēdņi, tāpat kā visi pārējie, var paļauties uz tiesībām uz labu pārvaldību. RQ gadījumā šīs pamattiesības saskaņā ar Hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunktu obligāti ietvēra tiesības tikt uzklausītam, pirms Komisija ir pieņēmusi apstrīdēto lēmumu. Tāpēc es uzskatu, ka Vispārējā tiesa pamatoti secināja, ka Komisijai bija pienākums ievērot RQ tiesības uz aizstāvību.

95. Vai Komisija izsvēra RQ pamattiesību pārkāpumu attiecībā pret prasību ievērot izmeklēšanas konfidencialitāti? Citiem vārdiem sakot, vai tā veica proporcionalitātes novērtējumu, kā tas paredzēts Hartas 52. panta 1. punktā?

96. Saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punktu tajā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, tajos jāievēro šo tiesību un brīvību būtība un, ievērojot proporcionalitātes principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Eiropas Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu tiesības un brīvības⁵⁹.

97. Sabiedrisko vai vispārējo interešu mērķis šajā gadījumā attiecas uz Beļģijas iestāžu veikto kriminālizmeklēšanu. Vispārējā tiesa secināja, ka šī tiesvedība ir paredzēta valsts tiesību aktos⁶⁰. Tādējādi tā tieši ir valsts iestāžu kompetencē un acīmredzami neietilpst Komisijas kompetencē.

98. Šajā gadījumā ierobežojums ir tāds, ka ierēdnim tika liegtas tiesības tikt uzklausītam. Pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa izvērtēja, vai Komisija pirms RQ imunitātes atcelšanas ir veikusi proporcionalitātes novērtējumu saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punktu. Vispārējā tiesa secināja, ka Komisija nav novērtējusi pamattiesību pārkāpuma ietekmi uz RQ salīdzinājumā ar priekšrocībām, kas varētu izrietēt no tā, ka tiek apmierināts valsts iestāžu lūgums ievērot izmeklēšanas konfidencialitāti.

99. Šādi secinot, Vispārējai tiesai bija pilnīga taisnība. Pašas Komisijas aprakstā par tās praksi attiecībā uz lūgumiem atcelt imunitāti skaidri ir norādīts, ka šī iestāde *sistemātiski* neļauj attiecīgajam ierēdnim tikt uzklausītam, pirms tiek pieņemts lēmums par šādu lūgumu. Ja valsts iestādes patiešām atsaucas uz izmeklēšanas konfidencialitāti, attiecīgā persona var pat nezināt, ka ir izteikts šāds lūgums (kā tas bija šajā gadījumā).

100. Komisijas ieskatā, tai ir tikai pienākums apsvērt, vai varētu tikt nodarīts kaitējums Eiropas Savienības interesēm. Attiecīgi tai nav jāņem vērā ierēdņa intereses. Loģiskas sekas ir tādas, ka Komisija neveic proporcionalitātes novērtējumu tādos gadījumos kā RQ lieta.

59 Skat. nesen mirušā un mana cienītā drauga un kolēģa ģenerālvokāta Īva Bota [*Yves Bot*] secinājumus lietā ZZ, C-300/11, EU:C:2012:563, 65. punkts.

60 Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 61. un 62. punktā raksturo attiecīgo valsts tiesisko regulējumu.

101. Man šķiet, ka šī pieeja ir acīmredzams Hartas 52. panta 1. punkta prasību pārkāpums. Lai veiktu pareizu proporcionalitātes novērtējumu, noteikti jānovērtē konkurējošās intereses. Trīs galvenie dalībnieki ir attiecīgais ierēdnis, valsts iestādes un Eiropas Savienība, kuru intereses (jo īpaši tās finansiālās intereses) ir jāaizsargā. Komisijas domu gaitas sākumpunktā, lai izskatītu pieprasījumus atcelt imunitāti, tiek pilnībā ignorēts pirmais no šiem galvenajiem dalībniekiem. Tomēr saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punktu veicamā izsvēršanas uzdevuma premisas priekšnoteikums ir tāds, ka ierēdnim ir tiesības tikt uzklautam. Saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punktu veicamā uzdevuma mērķis ir novērtēt, vai pieprasītais šo tiesību *ierobežojums* (kas izriet no valsts iestāžu atsaukšanās uz izmeklēšanas konfidencialitātes prasību) ir pamatots un samērīgs.

102. Šis uzdevums ir saistīts ar ES tiesību aktu, proti, Hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunkta un 7. protokola 17. panta otrās daļas interpretāciju un piemērošanu, un tas ir jāveic attiecīgajai iestādei. Ja šāds novērtējums netiks veikts, nebūs iespējams pierādīt, ka tās lēmums atcelt imunitāti bija samērīgs.

103. Līdz ar to es secinu, ka ar Komisijas pašreizējo praksi, kāda tā tika izklāstīta Tiesai, netiek ņemtas vērā svarīgas procesuālās tiesības, kuras garantē Harta, un tā ir nesaderīga ar šīs iestādes pienākumiem saskaņā ar Hartas 51. panta 1. punktu ievērot tiesības un principus un veicināt tajā noteikto tiesību piemērošanu.

104. Komisija apgalvo – ja arī Tiesa izdarītu šādu secinājumu un atstātu spēkā negrozītu pārsūdzēto spriedumu, šādam lēmumam būtu ievērojamas sekas attiecībā uz Savienības iestāžu darbību. Konkrēti, Komisijai būtu jāmaina līdz šim pastāvīgā prakse, saskaņā ar kuru tika atcelta imunitāte un ievēroti valstu noteikumi, kas paredz stingras izmeklēšanas konfidencialitātes nosacījumu.

105. Saskaņā ar LES 4. panta 3. punktā paredzēto lojālas sadarbības principu Savienība un dalībvalstis ar savstarpēju cieņu palīdz cita citai veikt uzdevumus, kas noteikti Līgumos. Dalībvalstīm ir “jāveic visi vajadzīgie vispārējie un īpašie pasākumi, lai nodrošinātu no Līgumiem vai Savienības iestāžu aktiem izrietošo pienākumu izpildi”. Tādējādi šis princips rada abpusējas saistības starp ES iestādēm un dalībvalstīm, kā arī starp pašām dalībvalstīm.

106. Komisija uzskata – ja tai būtu pienākums novērtēt attiecīgās dalībvalsts intereses attiecībā pret ierēdņa interesēm –, tai būtu jāizstāj savs vērtējums par valsts kriminālprocesu ar valsts iestāžu vērtējumu, tādējādi pārkāpjot LES 4. panta 3. punktu.

107. Es noraidu šo apgalvojumu.

108. Pirmkārt, pārsūdzētā sprieduma 66. un 67. punktā Vispārējā tiesa norāda, ka Komisijai un valsts iestādēm būtu jā*sadarbojas*, meklējot risinājumu, ar kuru ievēro ierēdņa tiesības, kuras paredzētas Hartas 41. panta 1. punktā un 2. punkta a) apakšpunktā. Šāda sadarbība neparedz Komisijas iejaukšanos valsts iestāžu kompetencē. Otrkārt, Komisijai tiek prasīts izpildīt pienākumu īstenot ierēdņa tiesības tikt uzklautam. Treškārt, Komisijai ir arī jānovērtē ES intereses saskaņā ar 7. protokola 17. pantu. Tādēļ valstu iestādēm saskaņā ar LES 4. panta 3. punktu ir savstarpējs pienākums palīdzēt Komisijai veikt tās uzdevumu izvērtēt to lūgumus atcelt imunitāti, ņemot vērā to pienākumus saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.

109. Saskaņā ar lojālas sadarbības principu, ja valstu iestādes iebilst pret precīzu un pilnīgu izpaušanu attiecīgajam ierēdnim, tām būs jā*sadarbojas* ar Komisiju, lai noteiktu, kā var pielāgot pamatotas bažas par izmeklēšanas konfidencialitāti, lai tās atbilstu Komisijas pienākumam ievērot ierēdņa procesuālās tiesības⁶¹.

61 Skat. pēc analogijas spriedumu, 2013. gada 4. jūnijs, ZZ, C-300/11, EU:C:2013:363, 57. punkts un tajā minētā judikatūra.

110. Komisija apgalvo, ka imunitātes atcelšanas procedūras pamatā ir valsts tiesību aktu iespējams pārkāpums. Tādēļ šādas lietas ir nošķiramas no lietām, kad Komisija sāk administratīvu procedūru pret ierēdņi; un šāda procedūra neizraisa ierēdņa tiesības uz aizstāvību.

111. Es nevaru piekrist šādam apgalvojumam.

112. Tiesas izskatāmais jautājums ir par to, vai RQ tiesības uz aizstāvību tika ievērotas, kad Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu, ar kuru atcēla imunitāti, kas uz viņu attiecās saskaņā ar 7. protokola 11. panta a) punktu. Šā protokola noteikumu un Civildienesta noteikumu, kas paredz tiesības celt prasību pret Komisiju, interpretācija ir Savienības tiesību jautājumi. Pamatā esošais kriminālprocess ir valsts tiesību jautājums. Tomēr pēdējā minētā valsts tiesvedība pati par sevi nav aplūkojama šajā lietā.

113. Visbeidzot, Komisija apgalvo, ka, veicot Vispārējās tiesas pārsūdzētajā spriedumā minēto izsvēršanas uzdevumu, būtu nepieciešams detalizēts dialogs ar valsts iestādēm un tas kavētu kriminālprocesu.

114. Tā kā Tiesai par šo nav pierādījumu, tas ir uzskatāms par vienkāršu apgalvojumu. Pat ja tā būtu taisnība, ka nepieciešamajam dialogam noteikti būtu vajadzīgs laiks, administratīvas neērtības nav pamatots iemesls ierobežot Hartā garantētās pamattiesības.

115. Tāpēc es secinu, ka otrais pamats ir nepamatots.

Trešais pamats: kļūda tiesību piemērošanā, nepareizi kvalificējot Komisijas rīcību

116. Ar trešo pamatu (kurš arī tiek izvirzīts pakārtoti) Komisija būtībā apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu, secinot, ka Komisija, novērtējot RQ lietu, nav pienācīgi ņēmusi vērā viņa intereses. Tādējādi tā apstrīd pārsūdzētā sprieduma 69.–72. punktā izklāstītos Vispārējās tiesas secinājumus.

Pārsūdzētais spriedums

117. Vispārējā tiesa savā spriedumā izteica četrus galvenos paziņojumus. Pirmkārt, tā norādīja, ka valsts tiesas lietas materiālos nebija *nekādu* norāžu par to, ka Komisija patiešām būtu izsvērusi konkurējošās intereses. Otrkārt, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija nebija prasījusi valsts iestādēm, kā RQ uzklaušīšana pirms tās lēmuma pieņemšanas varētu apdraudēt izmeklēšanas konfidencialitātes nodrošināšanu un galu galā pienācīgu kriminālprocesa norisi. Treškārt, Vispārējā tiesa nosprieda, ka nav pierādījumu par reālu risku, ka izmeklēšanas konfidencialitātes nodrošināšanu varētu apdraudēt vai ir apdraudējusi RQ uzklaušīšana (kā, piemēram, tāpēc ka viņš varētu bēgt vai iznīcināt pierādījumus vai tāpēc ka šajā konkrētajā izmeklēšanā bija vajadzīgs pārsteiguma efekts). Tā norādīja, ka noteikta informācija, kas attiecas uz izmeklēšanu, turklāt jau bija publiski pieejama. Ceturtkārt, Vispārējā tiesa nosprieda, ka ar to, ka Komisija bija prasījusi Beļģijas iestādēm, vai ir iespējams uzklaušīt RQ par to lūgumiem atcelt viņa imunitāti (ko apstiprināja iebildumu rakstam pievienotā sarakste), nebija pietiekami, lai secinātu, ka Komisija patiešām ir izsvērusi RQ interesi tikt pareizi uzklaušītam un izmeklēšanas konfidencialitātes ievērošanu⁶².

62 Pārsūdzētā sprieduma 69.–72. punkts.

Lietas dalībnieku argumenti

118. Ar trešā pamata pirmo daļu Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa, pamatojoties uz tai iesniegtajiem pierādījumiem, nevarēja pienācīgi secināt, ka Komisija pirms lēmuma atcelt RQ imunitāti nebija izsvērusi viņa intereses. Šā pamata otrajā daļā Komisija apgalvo, ka RQ nav pierādījis – ja viņš būtu ticis uzklausīts, pieņemtais lēmums būtu bijis citāds⁶³.

119. RQ apgalvo, ka trešais pamats (vai vismaz šā pamata pirmā daļa) ir acīmredzami nepieņemams, jo Komisija faktiski vēlas panākt faktu atkārtotu pārbaudi. Pakārtoti viņš apgalvo, ka Komisija nepareizi interpretē pārsūdzēto spriedumu un ka tās trešais pamats ir nepamatots.

Novērtējums

120. Es uzskatu, ka trešais pamats ir pieņemams.

121. Būtībā Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdas tiesību piemērošanā, Komisijas rīcību saistībā ar apstrīdētā lēmuma pieņemšanu kvalificējot kā tādu, ar kuru nav izsvērts Beļģijas iestāžu lūgums par izmeklēšanas konfidencialitāti attiecībā pret RQ tiesībām tikt uzklausītam. Komisija apgalvo, ka tā nosūtīja vairākas vēstules Beļģijas iestādēm, pieprasot sīkāku informāciju par izmeklēšanas konfidencialitāti, un ka imunitāte tika daļēji atcelta tikai pēc tam, kad valsts iestādes bija atbildējušas uz šiem pieprasījumiem. Tā apgalvo, ka ar to juridiski pietiek, lai pierādītu, ka tā patiešām ir veikusi nepieciešamo izsvēršanas uzdevumu.

122. Tātad Komisija nemēģina apstrīdēt Vispārējās tiesas konstatētos faktus. Drīzāk tā apstrīd, vai Vispārējā tiesa no šiem faktiem varēja likumīgi secināt, ka Komisija nav veikusi izsvēršanas uzdevumu. Šis jautājums patiešām ir tiesību jautājums, uz ko attiecas pārskatīšana Tiesā⁶⁴. Tāpēc es pievērsos būtiskiem argumentiem, kas izvirzīti saistībā ar šo pamatu.

123. Pārsūdzētā sprieduma 5. punktā Vispārējā tiesa norāda, ka Komisija pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas Beļģijas iestādēm pieprasīja sīkāku informāciju. Šī sprieduma 10. punktā Vispārējā tiesa atsaucas uz apstrīdētā lēmuma 11. apsvērumu, kurā Komisija konstatēja, ka tā var atcelt RQ imunitāti tikai tad, ja tā pietiekami skaidri un precīzi ir informēta par iemesliem, kāpēc Beļģijas iestādes ir iesniegušas lūgumu atcelt imunitāti, un uzsvēra, ka pretējā gadījumā jebkura persona, uz kuru attiecas OLAF izmeklēšana, izvirzot acīmredzami nepamatotus apgalvojumus par tās ģenerāldirektoru, varētu izraisīt šī biroja darbības apturēšanu, kas būtu pretrunā Eiropas Savienības interesēm. Vispārējā tiesa norāda, ka Komisija vēlāk konstatēja, ka pēc 2015. gada 23. jūnija vēstules saņemšanas tai ir bijušas ļoti skaidras un precīzas norādes, kuras liecināja par to, ka Beļģijas iestādes, katrā ziņā nerikojoties patvaļīgi vai ļaunprātīgi, varēja pamatoti uzskatīt, ka apgalvojumi, kuri izteikti attiecībā uz RQ, pamato izmeklēšanas veikšanu attiecībā uz viņu⁶⁵.

124. Komisija apelācijas sūdzības A.1 pielikumā ir izpalīdzīgi iekļāvusi dokumentus, kas bija pievienoti Komisijas aizstāvībai Vispārējā tiesā. Šajos dokumentos ietilpst 2014. gada 19. decembra vēstule, ar kuru Komisijas ģenerālsēkretārs izmeklēšanas tiesnesim lūdza sīkāku informāciju par valsts izmeklēšanu (turpmāk tekstā – “2014. gada 19. decembra vēstule”). Šīs vēstules 2. punktā (2. lappusē) ģenerālsēkretārs norādīja, ka, ņemot vērā OLAF īpašo neatkarīgo statusu, Komisija vēlētos uzklausīt

63 Skat. tālāk 135.–147. punktu.

64 Spriedums, 2016. gada 16. jūnijs, *SKW Stahl-Metallurgie un SKW Stahl-Metallurgie Holding/Komisija*, C-154/14 P, EU:C:2016:445, 37. punkts un tajā minētā judikatūra.

65 Apstrīdētais lēmums tika iesniegts Vispārējā tiesā kā RQ prasības A.1 pielikums. Minētā lēmuma 4. apsvērumā ir norādīts, ka ar 2015. gada 3. marta vēstuli Komisija informēja izmeklēšanas tiesnesi, ka tai ir nepieciešama papildu informācija par apgalvojumiem, kuri izteikti attiecībā uz RQ. Komisija šajā vēstulē norādīja, ka pēc tam, kad tā būs saņēmusi pieprasīto informāciju, tā pieņems lēmumu, kura mērķis ir panākt līdzsvaru starp lojālas sadarbības pienākumu ar Beļģijas iestādēm un nepieciešamību aizsargāt Eiropas Savienības intereses. Skat. šo secinājumu 128. punktu.

OLAF ģenerāldirektoru (RQ) pirms lēmuma pieņemšanas par imunitātes atcelšanu, lai ļautu Komisijai, esot pilnībā informētai, novērtēt, kā šāda imunitātes atcelšana varētu ietekmēt *OLAF* neatkarību un darbību un tādējādi arī Eiropas Savienības intereses. Pēc tam Komisija lūdza Beļģijas iestādēm precizēt, vai ir jāsaglabā izmeklēšanas konfidencialitāte attiecībā uz visiem ierēdņiem, kuri ir iesaistīti tās izmeklēšanā, un vai *OLAF* ģenerāldirektoru var informēt par izmeklēšanām.

125. Beļģijas iestādes atbildēja 2015. gada 6. februāra vēstulē. Atbildot uz Komisijas jautājumu par to, vai RQ var tikt informēts par lūgumu atcelt viņa imunitāti, tās norādīja, ka, tā kā lietas faktiskie apstākļi liecina, ka pret viņu varētu tikt ierosināts kriminālprocess, nepieciešamība ievērot izmeklēšanas konfidencialitātes principu liedz viņam lūgt viedokli saistībā ar lūgumu atcelt viņa imunitāti. Cik es varu spriest, tas, šķiet, ir formulēts kā standarta atbilde uz jautājumu “Vai mēs varam pateikt aizdomās turētajam, ka attiecībā uz viņu tiek veikta izmeklēšana?”, nevis kā īpaša atbilde uz (citu) jautājumu “Vai obligāti ir jāievēro izmeklēšanas konfidencialitātes princips konkrētās lietas apstākļos?”

126. Ar jaunu 2015. gada 3. marta vēstuli ģenerālsekretāre atkārtoja Komisijas lūgumu sniegt papildu informāciju. Viņa arī apstiprināja, ka Komisija “ņems vērā” Beļģijas iestāžu lūgumu saglabāt izmeklēšanas konfidencialitāti (turpmāk tekstā – “2015. gada 3. marta vēstule”).

127. Vispārējās tiesas konstatējumi pārsūdzētā sprieduma 69.–72. punktā ir jālasa saistībā ar pilnīgāku Tiesas rīcībā esošo faktu un lietas materiālu izklāstu.

128. Pamatojoties uz šiem materiāliem, es uzskatu, ka Vispārējā tiesa varēja juridiski pamatoti secināt, ka Komisija patiešām ir lūgusi Beļģijas iestāžu paskaidrojumus par apgalvojumu, kas vērsti pret RQ, būtību, tostarp viņa īpašā statusa kā tā brīža *OLAF* ģenerāldirektora dēļ. Tomēr, un kas ir izšķiroši, šādas izmeklēšanas veikšana nav tas pats, kas censties nodrošināt, ka tiek ievērotas RQ tiesības tikt uzklautam. Arī veiktajā izmeklēšanā Komisija necentās iegūt vajadzīgo informāciju, lai tā varētu izlemt, kā *izsvērt attiecīgās konkurējošās intereses*. Tādējādi Vispārējā tiesa – manuprāt, pamatoti – secināja, ka, veicot šo izmeklēšanu, Komisija necentās noskaidrot, vai pastāv risks (RQ pamattiesību aizskārums) saistībā ar lēmumu neinformēt RQ par apgalvojumiem, kas izvirzīti par viņu, un ļaunšanu viņam iesniegt apsvērumus pirms lēmuma pieņemšanas, ar kuru atceļ viņa imunitāti, vai tieši otrādi – risks Beļģijas iestāžu izmeklēšanas norisei, ja RQ būtu informēts un viņam būtu ļauts iesniegt apsvērumus⁶⁶. Tā vietā Komisija 2015. gada 3. marta vēstulē vienkārši apstiprināja, ka tā *ievēros* Beļģijas iestāžu standarta pieprasījumu par izmeklēšanas konfidencialitāti. Pārējais pārbaudes process attiecās tikai uz to, vai Beļģijas iestādes varēja pamatoti uzskatīt, ka pret RQ izvirzītie apgalvojumi atbilst attiecībā uz viņu veikto izmeklēšanu.

129. Vispārējās tiesas nolēmuma pamatā ir tas, ka Komisija nav izvērtējusi šos iespējamus riskus un izsvērusi izmeklēšanas konfidencialitātes intereses ar konkurējošajām RQ pamattiesībām tikt uzklautam.

130. Vispārējā tiesa pamatoti ir atzinusi (pārsūdzētā sprieduma 71. punktā), ka dažos gadījumos pirms lēmuma pieņemšanas par šādu lūgumu ir pilnīgi pareizi nepaziņot attiecīgajai personai par lūgumu atcelt imunitāti. Tas ietver gadījumus, kad pastāv reāls risks, ka šī persona var kavēt valsts tiesvedību, bēgot vai iznīcinot pierādījumus, vai arī ja izmeklēšanas gaitā pārsteiguma efekts ir nepieciešams elements. Tomēr Tiesas lietas materiālos nekas neliecina, ka Beļģijas iestādes šajā lietā būtu izvirzījušas šādus argumentus.

131. Vispārējā tiesa arī atzīmēja, ka noteikta informācija par notiekošo izmeklēšanu jau bija publiski pieejama. Es varu tikai piekrist. No lietas faktisko apstākļu izklāsta pārsūdzētā sprieduma 1.–6. punktā ir pilnīgi skaidrs, ka skandāls ap bijušo Komisijas locekli *John Dalli* (kas bija notikumu ķēdes sākumpunktā un kas izraisīja RQ lietu) jau bija preses dedzīgas uzmanības objekts.

⁶⁶ Pārsūdzētā sprieduma 69. un 70. punkts.

132. Visbeidzot Vispārējā tiesa paziņoja (pārsūdzētā sprieduma 72. punktā), ka ar to, ka Komisija Beļģijas iestādēm bija jautājusi, vai tās var uzklaustīt iesniedzēju saistībā ar lūgumiem atcelt imunitāti (ko apstiprināja Komisijas iebildumu rakstam pievienotā sarakste), nepietika, lai secinātu, ka Komisija pēc tam ir izsvērusi RQ intereses izmantot savas tiesības tikt uzklausītam pret Beļģijas iestāžu lūgumu saglabāt izmeklēšanas konfidencialitāti. Es atkal piekrītu Vispārējās tiesas vērtējumam un loģikai, kas ir tā pamatā. Jautājums par to, vai Komisija lēmuma pieņemšanas procesā varētu saņemt RQ apsvērumus (2014. gada 19. decembra vēstule), kam sekoja apstiprinājums, ka Komisija ievēros Beļģijas iestāžu vēlmi saglabāt izmeklēšanas konfidencialitāti (2015. gada 3. marta vēstule), kopumā ņemot, *neveido* novērtējumu par to, vai šajā konkrētajā gadījumā izmeklēšanas konfidencialitāte ir jāizsver ar RQ pamattiesībām tikt uzklausītam un jāļauj tām tikt pārspētām. Pie šā jautājuma es atgriezīšos vēlāk⁶⁷.

133. Vispārējā tiesa secināja (pārsūdzētā sprieduma 74. punktā), ka Komisija, neveicot šādu izsvēršanas uzdevumu, ir pārkāpusi Hartas 52. panta 1. punktā noteikto proporcionalitātes prasību, ciktāl tā pārsniedza to, kas bija nepieciešams mērķa saglabāt izmeklēšanas konfidencialitāti sasniegšanai, un neievēroja Hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzēto tiesību tikt uzklausītam būtību. Es piekrītu.

134. Līdz ar to es secinu, ka trešā pamata pirmā daļa nav pamatota.

135. Trešā pamata otrā daļa rada lielākas grūtības. Vai ierēdnim, kurš vēlas paļauties uz tiesībām tikt uzklausītam, ir jāpierāda, ka lēmums par imunitātes atcelšanu būtu bijis citāds, ja viņš būtu varējis izmantot šīs tiesības?

136. Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdas tiesību piemērošanā, kad tā (pārsūdzētā sprieduma 76. punktā) atzina, ka nevar izslēgt iespēju, ka apstrīdētā lēmuma saturs būtu bijis citāds, "ja Komisija būtu nodrošinājusi [RQ] iespēju pienācīgi darīt zināmu savu viedokli par viņa imunitātes pret tiesvedību atcelšanu un, it īpaši, kā [RQ] norāda savos procesuālajos rakstos, viedokli attiecībā uz Eiropas Savienības interesēm un viņam kā ierēdnim, kas ieņem *OLAF* ģenerāldirektora amatu, nepieciešamās neatkarības saglabāšanu".

137. Tiesa ir pastāvīgi apgalvojusi, ka tiesību uz aizstāvību ievērošanai ir izšķiroša nozīme procedūrās, kuru rezultātā tiek pieņemts akts, kas rada nelabvēlīgas sekas attiecīgajai personai⁶⁸. Šai personai nevar likt pierādīt, ka Komisijas lēmumam varēja būt citāds saturs, bet tai ir tikai jāpierāda, ka šādu iespēju nevar pilnībā izslēgt, jo tā būtu varējusi labāk nodrošināt savu aizstāvību tad, ja nebūtu procesuālu kļūdu⁶⁹.

138. Nesenākā Tiesas lēmumā pavisam citā kontekstā tomēr ir noteikts, ka tiesību uz aizstāvību, it īpaši tiesību tikt uzklausītam, pārkāpums izraisa apstrīdētā akta atcelšanu tikai tad, ja šāda pārkāpuma neesamības dēļ procedūras rezultāts būtu atšķirīgs⁷⁰. *Rami Makhlof* lieta attiecās uz viņam noteikto ierobežojošo pasākumu pieņemšanu. Apelācijas tiesvedībā Tiesa nosprieda, ka viņš pirmajā instancē nebija norādījis, kādus argumentus viņš būtu iesniedzis Padomei, lai apstrīdētu to dokumentu atbilstību vai pierādījuma spēku, kurus Padome tam bija nosūtījusi. Attiecīgi tā noraidīja viņa iebildumu, ka viņš nav uzaicināts iesniegt savus apsvērumus par šiem dokumentiem.

67 Skat. šo secinājumu 145. punktu.

68 Spriedums, 1991. gada 27. jūnijs, *Al-Jubail Fertilizer*/Padome, C-49/88, EU:C:1991:276, 15. punkts. Skat. arī spriedumu, 2009. gada 1. oktobris, *Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware*/Padome, C-141/08 P, EU:C:2009:598, 93. punkts un tajā minētā judikatūra.

69 Spriedums, 2009. gada 1. oktobris, *Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware*/Padome, C-141/08 P, EU:C:2009:598, 94. punkts un tajā minētā judikatūra.

70 Spriedums, 2018. gada 14. jūnijs, *Makhlof*/Padome, C-458/17 P, nav publicēts, EU:C:2018:441, 42. punkts un tajā minētā judikatūra, skat. arī 43. punktu. Šo spriedumu pieņēma trīs tiesnešu palāta bez ģenerālvokāta secinājumiem, un pati palāta to neuzskatīja par tik nozīmīgu, lai nodrošinātu tā tulkošanu un publicēšanu pilnā apmērā.

139. Pirmkārt, šī lieta ir skaidri nošķirama no izskatāmās lietas. *R. Makhlouf* bija informēts par lietu pret viņu, un viņam bija ļauts piekļūt dokumentiem, kurus Padome bija ņēmusi vērā, pieņemot lēmumu par ierobežojošiem pasākumiem pret viņu. Tomēr nevienā no šīm tiesvedībām netika konstatēts, ka *R. Makhlouf*, apstrīdot šos dokumentus, ir izmantojis savas tiesības uz aizstāvību. Turpretī RQ netika informēts par lūgumu atcelt viņa imunitāti, pirms tika pieņemts lēmums par viņa imunitātes atcelšanu⁷¹. Tāpēc viņam ierēdņa vai *OLAF* ģenerāldirektora statusā nebija iespējas iesniegt apsvērumus administratīvajā procesā, kura rezultātā tika pieņemts šis lēmums⁷².

140. Otrkārt, sprieduma lietā *Makhlouf*/Padome⁷³ 52. punktā Tiesa atsaucas uz standarta pārbaudi, kas noteikta tās pastāvīgajā judikatūrā, kuru es izklāstīju iepriekš 137. punktā⁷⁴. Pēc tam Tiesa ļoti ierobežoti interpretēja tiesības tikt uzklusītam šīs lietas īpašajos apstākļos. Es neuzskatu, ka ļoti atšķirīgajos šīs lietas apstākļos ir jāpiemēro daudz šaurāka interpretācija un piemērošana.

141. Kas tādām ierēdnim kā RQ būtu jāpierāda, lai iegūtu nolēmumu, ka viņa aizstāvības tiesību pārkāpums nozīmē to, ka tiek atcelts akts, kas viņu ietekmē nelabvēlīgi?

142. Manuprāt, nebūtu pareizi, ja Tiesa būtu pārāk preskriptīva. Man šķiet, ka attiecīgie aspekti noteikti atšķiras atkarībā no konkrētās lietas konkrētajiem apstākļiem.

143. Manuprāt, pārsūdzētā sprieduma 76. punktu var interpretēt divējādi. No vienas puses, to var lasīt kā tādu, kas liek domāt, ka pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas bija jāņem vērā RQ viedoklis par Eiropas Savienības interesēm un viņa nepieciešamās neatkarības saglabāšanu kā ierēdnim, kurš veic *OLAF* ģenerāldirektora pienākumus. No otras puses, ir iespējams lasīt Vispārējās tiesas apgalvojumu, kurā norādīts, ka “nevar pilnībā izslēgt iespēju” – ja RQ būtu bijusi dota iespēja tikt uzklusītam, Komisijai, iespējams, būtu bijusi iespēja uzzināt viņa viedokli par to, kā lēmumi par imunitātes atcelšanu ietekmē *OLAF* netraucētu darbību. Iespējams, šādu informāciju RQ varēja iesniegt spontāni vai arī tā varēja tikt iesniegta, atbildot uz jautājumiem, kurus pati Komisija varēja uzdot RQ administratīvās procedūras laikā.

144. Savos rakstveida apsvērumos RQ pamatoti uzsver, ka viņam kā ierēdnim, kas veic *OLAF* ģenerāldirektora pienākumus, bija viedokļi, kurus viņš vēlējās izteikt attiecībā uz Eiropas Savienības interesēm un nepieciešamās neatkarības saglabāšanu personai, kas veic šādas īpašas funkcijas. Manuprāt, ir gandrīz pašsaprotami, ka “nevar pilnībā izslēgt iespēju”, ka viņa apsvērumiem (kuri noteikti ir balstīti uz pieredzi, ko viņš ir guvis, strādājot *OLAF* ģenerāldirektora amatā) varētu būt bijusi ietekme uz lēmumu, kas galu galā tika pieņemts par imunitātes atcelšanu. Pretējā nostāja liek domāt, ka atbildīgie par lēmumu Komisijā vienkārši būtu aizklājuši ausis, nedzirdot nekādus argumentus, ko RQ izvirzīja.

145. Es nevēlos izteikt tik noniecinošu pieņēmumu par Komisijas lēmumu pieņemšanas procesu. Par laimi šajā tiesvedībā tas nav jādara. 2014. gada 19. decembra vēstulē Beļģijas iestādēm tika paskaidrots, ka *Komisija vēlējās uzklusīt RQ* nevis tāpēc, lai ievērotu viņa pamattiesības tikt uzklusītam, bet gan tāpēc, ka Komisija vēlējās būt spējīga, “pilnīgi izprotot visus faktus, novērtēt sekas, kuras šāda imunitātes atcelšana varētu radīt attiecībā uz *OLAF* neatkarību un darbību un tādējādi arī Eiropas Savienības interesēm”⁷⁵. Tādējādi Vispārējā tiesā bija skaidri pierādījumi tam, ka *pati Komisija uzskatīja*, ka RQ viedokļi būtu gan atbilstoši, gan svarīgi, lai panāktu atbilstošu lēmumu par imunitātes atcelšanu. Ņemot to vērā, man pēc loģikas šķiet neiespējami secināt citādi, kā vien to, ka RQ tiesību

71 Skat. iepriekš 124.–126. punktu.

72 Es atgādinu, ka RQ, būdams *OLAF* ģenerāldirektors, ir cēlis prasību pret Komisiju saskaņā ar Regulas Nr. 883/2013 17. panta 3. punktu: lieta T-251/16 (skat. iepriekš 17. zemsvītras piezīmi).

73 Spriedums, 2018. gada 14. jūnijs, C-458/17 P, nav publicēts, EU:C:2018:441.

74 Minētais autoritatīvais avots ir 2014. gada 3. jūlija spriedums lietā *Kamino International Logistics* un *Datema Hellmann Worldwide Logistics*, C-129/13 un C-130/13, EU:C:2014:2041, kurā ir atsauce uz 2009. gada 1. oktobra spriedumu lietā *Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware*/Padome, C-141/08 P, EU:C:2009:598, 94. punkts un tajā minētā judikatūra.

75 Vēstule ir minēta iepriekš 124. punktā.

tikt uzklausītam ievērošana ļoti ticami varēja zināmā mērā ietekmēt administratīvās procedūras iznākumu un tātad lēmumu, kas beigās tika pieņemts attiecībā uz imunitātes atcelšanu. Tomēr no tā neizriet, ka attiecīgajai personai būtu jāpierāda, ka attiecīgais lēmums būtu bijis citāds, ja tiktu ievērotas viņa tiesības tikt uzklausītam.

146. Vispārīgāk runājot, pamatprincips, uz kuru balstās tiesības uz aizstāvību un it īpaši tiesības tikt uzklausītam, ir nepieciešamība nodrošināt procesuālo taisnīgumu. Vai attiecīgajai personai tika liegta iespēja iesniegt būtisku informāciju, pirms tika pieņemts lēmums, kas viņu ietekmēja nelabvēlīgi? Man šķiet, ka galvenās pārbaudes ir šādas: i) vai informācijai, kuru viņš vēlējās iesniegt, bija nozīme un ii) vai viņa tiesiskais stāvoklis mainīsies viņam par sliktu, ja akts tiks pieņemts? Nedomāju, ka viņam vajadzētu prasīt pierādīt ko vairāk. Es arī norādu, ka tiesības tikt uzklausītam ir cieši saistītas ar iestādes pienākumu pamatot savus lēmumus, kas noteikts Hartas 41. panta 2. punkta c) apakšpunktā. Ja iestāde pilnībā neņem vērā visus materiālus, kas attiecas uz lēmumu, ko tā gatavojas pieņemt, tā, visticamāk, neievēro šo pienākumu.

147. Tāpēc es uzskatu, ka trešā pamata otrajai daļai nav pamatojuma un ka tādējādi trešais pamats nav pamatots.

Izdevumi

148. Saskaņā ar Reglamenta 138. panta 1. punktu un 140. panta 1. punktu Komisija kā lietas dalībiece, kurai spriedums ir nelabvēlīgs, atlīdzina tiesāšanās izdevumus šajā tiesvedībā.

Secinājumi

149. Ievērojot iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai:

- noraidīt apelācijas sūdzību un
- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.